

Русенски университет
“Ангел Кънчев”

Кандидатстудентски справочник 2016

Обръщение

на ректора на Русенски университет „Ангел Кънчев“
Проф.-д-р Велизара Пенчева

**Знанието е съкровищница,
а ключът към нея е практиката**

Томас Фулър

СКЪПИ КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ,

Ние знаем, че днес сте изправени пред един от най-значимите житейски избори - как и къде да продължите образованието си! Не можем да направим този избор вместо Вас, но можем да Ви подкрепим с убеждението, че той е еднакво важно за Вас, които сте изпълнение с енергия, амбиция и мечти за професионалното си бъдеще, но и за нас, които сме призвани да споделяме знанието и опита на поколенията.

Ние осъзнаваме, че в динамичния глобален свят, Вие сте свободни да търсите знанието, там, където ще Ви бъде осигурено високо качество и хармонична среда за развитие, а образованието отговаря на пазарното търсене и ще Ви осигури желаната реализация.

Затова знаем и че изборът Ви на Университет е кредит на доверие, което ние ще оправдаем, защото образованието в Русенски университет „Ангел Кънчев“ умело съчетава традицията с новаторството и върви в крак с Вашето време. То е с европейско качество и е ориентирано към практиката и бъдещата Ви реализация. Тук имате възможност за международни обмени и студентска мобилност в престижни чуждестранни университети без да се превръщате в емигранти за да черпите и от световните знания и опит. Образованието в Русенски университет „Ангел Кънчев“ Ви прави конкурентоспособни, защото е ориентирано към приложими уменията, усвоявани в широк спектър от хуманитарни и технически специалности.

Неизменно ще се запитате **„А защо Русенски университет, когато целият свят е пред мен?“** Няма еднозначен отговор, но има неоспорими факти, заради които си заслужава Вашият избор да е Русенски университет „Ангел Кънчев“: 1) тук ще живеете и учите в модерна физическа, технологична и информационна среда – условие за съвременно и комфортно обучение; 2) тук ще сте част от 70 годишна академична традиция, съчетала и енергията на млади и амбициозни преподаватели, които да разбират Вашите потребности; 3) тук можете да бъдете част от цялото, но да запазите креативността и индивидуализма си, участвайки в студентски инициативи и клубове по интереси; 4) тук ще усещате осезаем пулсът на промяната с възможността да реализирате идеите си, да експериментирате, да участвате в научни проекти и изследвания, да създавате иновации и да мислите в бъдещето.

Русенски университет има претенцията, мисията и капацитета да бъде Университет на бъдещето – там където е и Вашата професионална реализация! Ние сме убедени, че можете да бъдете граждани на света в Русе, където се срещат европейската културна традиция и академичната среда, а Русенски университет да бъде Вашият партньор в реализацията на мечтите Ви, защото както е казал Томас Фулър **„ако владеете знанието, дайте и на другите да си запалят от него светилниците.“**

Вярваме във Вас, в правилния Ви и практичен избор, очакваме Ви в Русенски университет и Ви желаем от сърце успех на държавните зрелостни изпити!

РЕКТОР:

/ Проф.-д-р Велизара Пенчева /

СПРАВОЧНИК
НА
КАНДИДАТ-СТУДЕНТА

**Участвайте в европейската програма за мобилност на студенти Еразъм +!
Придобийте опит в европейски университет или фирма като част от обучението Ви
в Русенския университет „Ангел Кънчев”!**

Уважаеми кандидат-студенти,

Русенският университет „Ангел Кънчев” е един от първите български университети, които се включват в европейската обменна програма за студенти Еразъм. Програмата стартира през 1987 г. в няколко европейски страни, а към настоящия момент обхваща всички държави-членки на Европейския съюз, Швейцария, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия, Македония и Турция.

Програмата Ви предоставя изключителната възможност да станете част от европейското образователно пространство, като се обучавате от 3 до 12 месеца в университет-партньор на Русенския университет от изброените държави или проведете стаж във фирма-партньор на университета.

Условието да се включите е да сте поне във втори курс, да имате успех от следването най-малко 4,00 и да владеете език, на който може да проведете обучението или практиката (най-често английски). Нивото на владееене на езика се проверява чрез тест с три компонента – четене с разбиране, писане и разговор. Признават се международни сертификати за владееене на език.

Програмата предоставя диференцирана по групи държави месечна финансова помощ в размер, достатъчен да покрие всички разходи на студента.

Кампаниите за набиране на заявки за участие, както и изпитът по език, се провеждат два пъти годишно – през март и през октомври. Списък на чуждестранните партньори на Русенския университет можете да намерите на страницата на програмата в сайта на университета, както и на информационното табло пред каб. 1.313Б в Ректората.

Обучението в чуждестранния университет се признава в Русенския университет, а опитът, придобит по програмата, е безценен за личното и професионалното Ви развитие и осигурява конкурентни предимства и перспективи за професионална реализация.

За контакт:

проф. д-р Юлиана Попова – Заместник-ректор и Университетски Еразъм координатор
Милена Богданова, главен експерт по програма Еразъм, каб. 1.313 Б

СЪДЪРЖАНИЕ

А. ОБЩИ СВЕДЕНИЯ	4
• Запознайте се с Русенския университет "Ангел Кънчев".....	7
• Структура на Русенския университет.....	8
• Организация на учебния процес.....	9
• Специалности в Русенския университет.....	10
• Важна информация.....	11
Б. СПЕЦИАЛНОСТИ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ	13
• Аграрно-индустриален факултет.....	13
• Машинотехнологичен факултет.....	15
• Факултет Електротехника, електроника и автоматика.....	16
• Транспортен факултет.....	19
• Факултет Бизнес и мениджмънт.....	20
• Факултет Природни науки и образование.....	24
• Юридически факултет.....	26
• Факултет Обществено здраве и здравни грижи.....	27
• Филиал на Русенския университет - Силистра.....	29
• Филиал на Русенския университет - Разград.....	30
В. ПРАВИЛА ЗА ПРИЕМАНЕ НА СТУДЕНТИ	32
I. Общи положения.....	32
II. Условия за кандидатстване.....	32
III. Документи за кандидатстване.....	33
IV. Провеждане на изпитите.....	34
V. Проверка и оценка на писмените работи.....	35
VI. Образование на състезателния бал.....	35
VII. Предварително класиране и записване на кандидат-студенти.....	38
VIII. Класиране на кандидат-студентите.....	39
IX. Записване на новоприетите студенти.....	40
X. Обучение на български граждани в чужбина.....	41
XI. Обучение на чуждестранни граждани в Русенския университет.....	41
Допълнителни разпоредби.....	42
Г. ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ	44
Рисуване.....	44
Моделиране.....	44
Чужд език (английски, немски, френски, румънски).....	44
Оценка на двигателната култура.....	45
Единни приемни изпити (ЕПИ)	48
Обща част на ЕПИ – български език и езикова култура	48
Специални части на ЕПИ:	
• български език.....	49
• история на България.....	50
• общотехническа подготовка по механика и техническо чертане.....	52
• общотехническа подготовка по електротехника и електроника.....	53
• математика.....	55
• информатика и информационни технологии.....	56
• икономическа география на България.....	58
• биология.....	59
• химия.....	60
Д. ПРИЛОЖЕНИЯ	63
№ 1. График за провеждане на предварителни кандидатстудентски изпити.....	63
№ 2. График за провеждане на кандидатстудентски изпити.....	64
№ 3. Образование на бала за инженерните специалности.....	65
№ 4. Образование на бала за инженерните специалности с биологична и химична насоченост.....	66
№ 5. Образование на бала за специалности от областите обществено здраве и здравни грижи.....	66
№ 6. Образование на бала за неинженерните специалности.....	67
№ 7. Съответствие между конкурсните изпити в РУ и държавни зрелостни изпити.....	68

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТ-СТУДЕНТИ:

Русенски университет „Ангел Кънчев”

(082) 888-247 (082) 841-624

АДРЕС: УЧЕБЕН СЕКТОР,
7017 Русе, ул. Студентска № 8

e-mail: admission@uni-ruse.bg

Интернет сайт: <http://www.uni-ruse.bg>

Прием 2016: <http://uni-ruse.bg/admission>

7500 Силистра, Филиал на РУ: (086) 821-521

7200 Разград, Филиал на РУ: (084) 660-826, (084) 266-075

Представителства на Русенския университет в други градове:

Монтана 0878 319 932

Плевен 064 804 521

При подаване на документи в тези градове допълнителни такси не се събират.

За цялата страна (без градовете Русе, Разград, Силистра, Плевен и Монтана) в Бюрата на Центъра за кандидатстудентска подготовка и информация (ЦКПИ)

Национален телефон:

☎ 0879 120 470

e-mail:

info@ckpi-bg.com

Интернет сайт:

www.ckpi-bg.com

ВНИМАНИЕ !

При подаване на кандидатстудентските си документите **непременно впишете номера на мобилния си телефон и e-mail адреса си**, за да получавате след всяко изменение на Вашите резултати от кандидатстудентски изпити и класирания **автоматични SMS и e-mail съобщения!**

Копирането и разпространението на този справочник или на части от него без разрешението на Русенския университет е забранено !

КОНТАКТИ

Ректор:	проф. д-р инж. Велизара Пенчева	тел. (082) 888-465
Зам.- ректор по учебната работа:	проф. д-р Пламен Кангалов	тел. (082) 888-457
Зам.- ректор по научно-изследователската дейност:	проф. д-р Диана Антонова	тел. (082) 888-249
Зам.- ректор по развитие, координация и продължаващо обучение:	проф. д-р Пламен Даскалов	тел. (082) 888-377
Зам.- ректор по европейска интеграция и международно сътрудничество:	проф. д-р Юлиана Попова	тел. (082) 888-255

СЕКТОР "ПРИЕМ НА НОВИ СТУДЕНТИ"		
Ръководител: доц. д-р Юлиан Ангелов	центр. корпус, ет. 2. ст. 322 б	тел. (082) 888-247
Координатор: доц. д-р Вярка Ронкова	центр. корпус, ет. 2. ст. 322 б	тел. (082) 888-247
Гл. инспектор: Йорданка Белоева	централен корпус, ет.2 ст. 322 б	тел. (082) 841-624 (082) 888-247

№	Факултет	Декан	Факултетна канцелария		
			Организатор	Адрес	телефон
1	Аграрно-индустриален	проф. д-р Генчо Попов	инж. Нела Николова	центр.корпус, ет. 2. ст. 322а	(082) 888-236
2	Машинно-технологичен	доц. д-р Бранко Сотиров	Йорданка Попова	центр.корпус, ет.1, ст. 236	(082) 888-238
3	Електротехника, електроника и автоматика	проф. д-р Михаил Илиев	Миглена Дечева	центр.корпус, ет.2, ст. 340	(082) 888-463
4	Транспортен	доц. д-р Васко Добрев	Ивелина Георгиева	центр.корпус, ет. 2., ст.315а	(082) 888-722
5	Бизнес и мениджмънт	доц. д-р Александър Петков	Диана Петкова	центр. корпус, ет. 2, ст.319б	(082) 888-737
6	Природни науки и образование	доц. д-р Десислава Атанасова	Снежана Инджова	центр.корпус, ет. 2, ст.342б	(082) 888-497
7	Юридически	проф. д-р юр. Лъчезар Дачев	Боряна Рускова	корпус 2Б, ет. 3, ст. 311	(082) 888-760
8	Обществено здраве и здравни грижи	доц. д-р Даниел Братанов	Росица Кънчева	центр.корпус ет. 3, ст. 422г	(082) 888-408
9	Филиал на РУ гр. Силистра	доц. д-р Теменушка Богданова	Светла Димова	корпус I, ет. 2 Ф-л Силистра	(086) 821-680 (086) 821-521
10	Филиал на РУ гр. Разград	доц. д-р Станка Дамянова	Румяна Енчева	корпус I, ет. 2 Ф-л Разград	(084) 660-826 (084) 266-075

ЗА ЗАВЪРШИЛИТЕ СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ,
кандидатстудентски документи ще се приемат:
в Русенския университет и неговите филиали в Разград и Силистра -
от 11 януари 2016 г.;

в представителствата на Русенския университет в градовете
Плевен и Монтана

от 4 до 7 април 2016 г. (без почивните дни) и от 20 юни до 03 юли 2016 г.;
в бюрата на ЦКПИ в цялата страна (без градовете Русе, Разград, Силистра,
Плевен и Монтана) от 11 януари 2016 г. до 03 юли 2016 г.
www.ckpi-bg.com

Онлайн подаване на кандидатстудентски документи:
от 11 януари до 03 юли 2016 г.

Интернет страница за онлайн кандидатстване: <https://online.uni-ruse.bg> или
<http://www.uni-ruse.bg>.

Подаването на документи, с които се прави **заявка за участие в даден изпит**, става
до два работни дни преди датата на съответния изпит.

ЗА ЗАВЪРШИЛИТЕ ВИСШЕ (ВКЛ. КОЛЕЖАНСКО) ОБРАЗОВАНИЕ,
кандидатстудентски документи ще се приемат **в Русенския университет**
от 25 юли до 29 юли 2016 г.

Класиране	Обявяване на резултатите до	Записване
Първо класиране	11 юли	От 10,00 ч. на 11 юли до 16,00 ч. на 15 юли
Второ класиране	18 юли	От 09,00 ч. на 18 юли до 16,00 ч. на 22 юли

Забележка: Незаетите след второто класиране места се попълват чрез следващи класирания по график и правила, утвърдени допълнително от Ректора.

Кандидат-студентите
са длъжни да се информират на място, по телефона или по интернет
за резултатите от конкурсните изпити и класирането.
При неспазване на сроковете за подаване на документи или за записване,
Русенският университет не носи отговорност.

Записването става с диплома за завършено средно образование - оригинал.
Записалите се вече не са кандидат-студенти, а студенти.
ВНЕСЕНИ ТАКСИ НЕ СЕ ВРЪЩАТ.

Преместването в друго висше училище, факултет, специалност
или друга форма на обучение може да стане
след успешното приключване на първата учебна година.
Условията и редът за това са определени в Правилника за дейността на Русенския университет и
Вътрешните правила за учебната дейност.

Студентите имат право да се обучават
на държавна издръжка само в една бакалавърска специалност.

Напускането на университета по собствено желание
може да стане след приключване на първия учебен семестър.

**ЗАПОЗНАЙТЕ СЕ С
РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ "АНГЕЛ КЪНЧЕВ"**

Русенският университет "Ангел Кънчев" е учебен и научен център, в който се подготвят специалисти с висше образование по широк спектър инженерни, икономически, управленски и хуманитарни специалности, провеждат се фундаментални и приложни научни изследвания и се реализират всички форми на следдипломна квалификация. Учебните планове и програми са разработени съвместно с водещи чуждестранни университети и бизнес партньори и дават на завързващите широки перспективи за реализация в различни професионални сфери в страната и чужбина.

За рождена дата на университета се счита 12 ноември 1945 г., когато в гр. Русе се създава Висше техническо училище. В процеса на развитието си и особено през последните 20 години, Русенският университет съществено промени своя профил. Днес в него се обучават над 10 000 студенти по над 50 специалности от над 20 професионални направления, над 150 докторанти и над 1 400 специализанти. Обучението се провежда от висококвалифицирани преподаватели с богат практически опит. Научно-преподавателският състав на университета включва над 600 преподаватели, от които над 300 хабилитирани (професори и доценти). В учебния процес участват и много водещи в своята област наши и чужди специалисти.

Общата разгърната застроена площ на РУ "Ангел Кънчев" възлиза на **67 490 кв.м.**, от които над 13 000 кв.м. в новопостроения и въведен в експлоатация през 2010 г. учебен корпус 2. През 2013 г. бе открит нов уникален многофункционален комплекс **„Канев център”** за университетски и публични събития, с най-голямата комплексна зала (800 места) и други конферентни и заседателни зали. Голяма част от модерната учебна база и съвременно оборудваните изследователски лаборатории са изградени с финансиране по международни проекти и със съдействието на водещи наши и чуждестранни фирми.

Русенският университет предоставя на студентите си над 2 100 места в 6 студентски общежития и студентски стол, които са в непосредствена близост до учебните корпуси. За студентите и преподавателите е изградена богата материална база за спорт, туризъм и художествено-творческа дейност.

Университетът има изнесени филиали в градовете Силистра и Разград. Във филиала в Силистра се извършва обучение по педагогически и инженерни специалности, а във филиала в Разград - по инженерни специалности с биологична и химична насоченост.

Русенският университет има солиден международен авторитет и е развил широка мрежа от партньорства в областта на образованието и изследванията с престижни университети от Европа, САЩ, Япония, Русия и много други. Университетът е член на авторитетни международни организации като Европейска университетска асоциация, Дунавска конференция на ректорите и др. Чрез многобройните проекти с европейско финансиране, по които се работи в университета, се създават отлични възможности за мобилност и квалификация на студенти и преподаватели.

ПРЕЗ 2012 Г. РУСЕНСКИЯТ УНИВЕРСИТЕТ ПОЛУЧИ ТРЕТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ ОТ НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ПО ОЦЕНЯВАНЕ И АКРЕДИТАЦИЯ, С МНОГО ДОБРА ОЦЕНКА 9,28 ПО 10 СТЕПЕННАТА СКАЛА. ТОВА НАРЕЖДА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ СРЕД ВОДЕЩИТЕ В СТРАНАТА И МУ ДАВА ПРАВО ДА ПРОВЕЖДА ОБУЧЕНИЕ ПО ВСИЧКИ, ПРЕДЛАГАНИ В УНИВЕРСИТЕТА, СПЕЦИАЛНОСТИ.

СТРУКТУРА НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

Русенският университет "Ангел Кънчев" е автономно държавно висше училище, което се издържа със субсидии от държавата и със собствени приходи от учебна, научноизследователска и консултантска дейност.

Висш орган на самоуправление на университета е Общото събрание, в което студентите са представени от Студентския съвет. Общото събрание на университета избира Академичен съвет и Ректор.

Обучението и основната част от научноизследователската работа се извършва от катедри, създадени по основни научни области и специалности. Катедрите са разпределени по факултети и филиали. Специалностите, по които се провежда обучение в университета, също са разпределени по факултети и филиали.

Факултетите се управляват от Общи събрания, които избират Факултетни съвети и Декани. Филиалите се ръководят от Директор. Студентите се записват и се обслужват от съответната факултетна канцелария (канцелария на филиала).

В структурата на Русенския университет са включени осем факултета и два филиала:

Аграрно-индустриален факултет (АИФ)

Машинно-технологичен факултет (МТФ)

Факултет Електротехника, електроника и автоматика (ФЕЕА)

Транспортен факултет (ТФ)

Факултет Бизнес и мениджмънт (ФБМ)

Факултет Природни науки и образование (ФПНО)

Юридически факултет (ЮФ)

Факултет Обществено здраве и здравни грижи (ФОЗЗГ)

Филиал на Русенския университет - гр.Силистра (Ф-л Сс)

Филиал на Русенския университет - гр.Разград (Ф-л Рз)

Обучението в университета се обслужва от следните основни дирекции и центрове:

Учебен сектор

Дирекция Качество на образованието

Дирекция Чуждестранни студенти

Дирекция Международно сътрудничество

Университетска библиотека с филиали

Център за информационно и компютърно обслужване

Център за продължаващо обучение

Център за дистанционно обучение

Център за кариерно развитие

Българо-румънски интеруниверситетски Европа център (БРИЕ) и др.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС

В основата на обучението са положени класическите академични форми - лекции, семинарни, лабораторни и практически упражнения и индивидуални активни форми на самоподготовка. Целите на обучението по всяка специалност произтичат от квалификационната характеристика на специалността. Учебното съдържание се излага в учебни дисциплини, логическата последователност на които е описана в учебните планове. Учебните програми за всяка дисциплина описват детайлно съдържанието на дисциплината и технологията на обучението. Практическата подготовка се осигурява от учебни, клинични, производствени и преддипломни практики и стажове.

Учебните планове за всички форми на обучение /редовна, задочна и дистанционна/ съдържат едни и същи учебни дисциплини с еднакви учебни програми. Различия има само в организацията и технологията на учебния процес и разположението му във времето. Основните параметри на учебния процес за всяка учебна година се фиксират в Графика на учебния процес.

Учебната година е разделена на два семестъра. След всеки от семестрите е предвидена изпитна сесия за окончателна проверка на усвоените знания и умения. По време на семестъра се провежда текущ контрол. Учебните занятия във всеки семестър се провеждат по седмичен или семестриален разпис на занятията.

В зависимост от специалността, продължителността на обучението и придобитите знания, умения и квалификация, на завършващите се осигурява държавно призната диплома за образователно-квалификационните степени:

- "бакалавър" - след 8 семестъра обучение във факултетите и филиалите;
- "магистър" - след 2 или 3 семестъра допълнително обучение за притежаващите степеня "бакалавър" (или 10 семестъра обучение след средно образование за специалността Право).

Законът за висшето образование гарантира на всеки студент, според желанието и възможностите му, правото да се обучава за получаване на дефинираните в Закона образователно-квалификационни степени.

Обучението за степеня "бакалавър" се води **по над 50 специалности** в различни професионални направления и осигурява **широка фундаментална подготовка с подчертано приложна насоченост** за гарантиране на успешна реализация на дипломираните се бакалаври. Обучението за степеня "магистър" осигурява **по-задълбочена теоретична подготовка и конкретна специализация** в по-тясно направление за нуждите на внедрителската, развойната и изследователската дейност в специализирани звена.

За студентите с повишени интереси и възможности са създадени условия да получат допълнителни знания и квалификация чрез свободно избираеми учебни дисциплини и курсове. Особено разширени са възможностите за изучаване на чужди езици по избор. Допълнителна квалификация може да се получи с включване в Центъра за продължаващо обучение.

СПЕЦИАЛНОСТИ В РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

№	СПЕЦИАЛНОСТИ	форма на обучение			Факултет	група
		редовно	задочно			
1	Земеделска техника и технологии	редовно	задочно		АИФ	Инженерни специалности
2	Мениджмънт и сервиз на техниката	редовно	задочно			
3	Климатизация, хидравлика и газификация	редовно	задочно			
4	Аграрно инженерство	редовно			МТФ	
5	Машинно инженерство	редовно	задочно			
6	Мениджмънт на качеството и метрология	редовно				
7	Индустриално инженерство	редовно	задочно		ФЕЕА	
8	Строително инженерство	редовно				
9	Електроенергетика и електрообзавеждане	редовно	задочно			
10	Компютърно управление и автоматизация	редовно	задочно			
11	Електроника	редовно	задочно			
12	Компютърни системи и технологии	редовно	задочно			
13	Интернет и мобилни комуникации	редовно	задочно		Ф-л Сс	
16	Електроинженерство	редовно	задочно			
17	Автомобилно инженерство	редовно			ТФ	
18	Транспортна техника и технологии	редовно	задочно			
19	Технология и управление на транспорта	редовно	задочно		АИФ	Инженерни с биологична и химична насоченост
20	Екология и техника за опазване на околната среда	редовно				
21	Химични технологии	редовно				
22	Биотехнологии	редовно			Ф-л Рз	
23	Технология на храните	редовно				
24	Промислен дизайн	редовно			АИФ	Неинженерни специалности
25	Растениевъдство	редовно				
26	Маркетинг	редовно	задочно		ФБМ	
27	Международни икономически отношения	редовно				
28	Икономика	редовно				
29	Европеистика и многостепенно управление	редовно				
30	Европеистика и глобалистика (на английски език)	редовно				
31	Евроатлантическа и глобална сигурност	редовно				
32	Сигурност за граждани и собственост в трансгранична среда	редовно			ФПНО	
33	Бизнес мениджмънт	редовно	задочно	дистанц.		
34	Публична администрация	редовно			ФПНО	
35	Индустриален мениджмънт	редовно	задочно			
36	Начална уч. педаг. и чужд език (английски, немски, френски)	редовно				
37	Предучилищна и начална училищна педагогика	редовно	задочно			
38	Социална педагогика	редовно	задочно			
39	Компютърни науки	редовно	задочно			
40	Информатика и информационни технологии в бизнеса	редовно	задочно		ЮФ	
41	Педагогика на обучението по математика и информатика	редовно				
42	Български език и история	редовно			Ф-л Сс	
43	Финансова математика	редовно				
44	Право	редовно	задочно		Ф-л Сс	
45	Педагогика на обуч. по бълг. език и чужд език (англ., фр., румънски)	редовно				
46	Педагогика на обучението по физика и информатика	редовно			ФОЗЗГ	Обществено здраве и здравни грижи
47	Социални дейности	редовно	задочно			
48	Кинезитерапия	редовно				
49	Ерготерапия	редовно				
50	Медицинска сестра	редовно				
51	Акушерка	редовно				

Забележки към таблицата със специалностите:

До издаването на този справочник договарянето с Министерството на образованието и науката не бе приключило. **В списъка на специалностите и формите на обучение са възможни промени.**

ВАЖНА ИНФОРМАЦИЯ

За кандидатстване в Русенския университет е въведен **Единен приемен изпит (ЕПИ)**. Той е във вид на тест и се състои от две части – обща част и специална част. Общата част обхваща 20 въпроса (с коефициент 1) по *български език и езикова култура*. Специалната част обхваща 40 въпроса (с коефициент 2), които са в следните области по избор: *български език, история на България, общотехническа подготовка по механика и техническо чертане, общотехническа подготовка по електротехника и електроника, математика, информатика и информационни технологии, икономическа география на България, биология и химия*.

Предварителни изпити за кандидат-студенти в Русенския университет

Русенският университет организира предварителни изпити за своите кандидат-студенти. Резултатите от тези изпити се съхраняват и след подаване документи за кандидатстване, могат да бъдат използвани при балообразуването като резултати от редовните кандидатстудентски изпити.

Всеки кандидат-студент има право да се яви на един и същ конкурсен изпит на всички обявени за него дати в предварителната изпитна сесия. Той може да се яви на същия изпит и в редовната изпитна сесия.

Предварителни писмени изпити ще се провеждат в *Русе, Силистра, Разград, Плевен и Монтана*. Графикът за провеждането им по дати и градове е даден в ПРИЛОЖЕНИЕ №1 на кандидатстудентския справочник.

Съдържанието на тестовете, начинът на провеждане и оценяване на предварителните изпити съответства напълно на описаното в този справочник.

При явяване на предварителните изпити кандидатите заплащат **такса в размер на 30 лв. за един изпит и по 20 лв. за всеки следващ.**

Желаещите да се явят на предварителни изпити заявяват желанието си за участие в даден изпит до два работни дни преди датата на съответния изпит. Изключение има в случаите, когато е посочена конкретна дата.

ЗАЯВКИТЕ ЗА УЧАСТИЕ ЩЕ СЕ ПРИЕМАТ:

в Русенския университет и неговите филиали в градовете Разград и Силистра - от 11 януари до 7 април 2016 г.;

в представителствата на Русенския университет в градовете Плевен и Монтана от 4.04.2016 г. до 7.04.2016 г.;

в бюрата на ЦКПИ (www.ckpi-bg.com) в цялата страна (без градовете Русе, Разград, Силистра, Плевен и Монтана) - от 11 януари до 7 април 2016 г.

Онлайн: <https://online.uni-ruse.bg> или <http://www.uni-ruse.bg>.

от 11 януари до 7 април 2016 г.;

При явяване на изпит е необходимо да се носят лична карта и квитанция за платена такса

ВАЖНА ИНФОРМАЦИЯ

Оценката от държавен зрелостен изпит, положен след 01.01.2008 г., се признава за оценка от **съответстващ** конкурсен изпит, съгласно **Приложение № 7**.

Ако кандидатът се яви и на конкурсен изпит, при образуването на състезателния му бал **се зачита по-високата оценка**.

Признаването на оценките от държавните зрелостни изпити за оценки от съответстващ конкурсен изпит

не се отнася за кандидатстващите за специалностите
Право, Медицинска сестра и Акушерка.

За тези специалности задължително се полагат кандидатстудентски изпити в годината на кандидатстване и при балообразуването **се отчитат само оценките от приемните изпити, а не оценките от държавните зрелостни изпити.**

За специалностите **Право, Промислен дизайн, Кинезитерапия, Ерготерапия, Медицинска сестра и Акушерка** изборност на конкурсните изпити няма.

За всички останали специалности кандидатите могат да избират измежду два или повече алтернативни изпита. Предпочитанията се заявяват при подаване на документите.

Когато кандидатът се е явил на повече от един изпит (може и на всички), при формирането на бала **се зачита най-високата оценка**.

Резултати от изпити, положени в други акредитирани висши училища, се признават при всички класирания

Удостоверенията за резултатите трябва да бъдат представени до един работен ден преди датата, определена за обявяване на класирането.

Размерът на внасяната за участие в конкурса такса се определя от Министерския съвет и зависи от броя на изпитите, които кандидатът заявява при подаване на документите. Евентуално невявяване на изпит не е основание да се иска връщане на част от внесената такса.

СПЕЦИАЛНОСТИ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

АГРАРНО-ИНДУСТРИАЛЕН ФАКУЛТЕТ

Специалност **ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ**

Специалността е предназначена за техническото осигуряване на земеделското производство. Основни насоки на специализиране при обучението и основни области за професионална реализация са:

- проектиране, конструиране и изпитване на земеделски машини и съоръжения;
- проектиране и извършване на техническа, технологическа и организационна подготовка на производството на земеделска и животновъдна продукция, ремонт и поддържане на земеделска техника;
- мениджмънт на сервизната дейност, проектиране на технологии и екипировка за ремонт и поддържане на машини и съоръжения, организация и управление на ремонтнообслужващи предприятия;
- проектиране и прилагане на технологии за производство на земеделска продукция, организиране на производството, първична преработка и съхраняване, окачествяване и реализация на продукцията.

Завършилите специалността получават професионална квалификация „машинен инженер“.

Специалност **МЕНИДЖМЪНТ И СЕРВИЗ НА ТЕХНИКАТА**

Специалността подготвя кадри в областта на диагностиката и поддържането на надеждностните показатели на машини и съоръжения в различните отрасли на промишлеността (аграрно-индустриална, транспортна, машиностроителна, преработвателна, енергетична и др.). Студентите придобиват знания за разработване и прилагане на технологии за диагностика (локализиране на откази и тяхното отстраняване, поставяне на диагнози и определяне на остатъчния ресурс на машините) и ресурсовъзстановяване. Те получават и знания в областта на мениджмънта на сервизната дейност (планиране, организиране, управление и контрол на бизнеса и на неговите ресурси в ремонтнообслужващи фирми, сервиси и технически дилъри), по технико-икономически и маркетингови проучвания за поддържане и ремонт на техниката и по информационни технологии в бизнеса.

Завършилите специалността получават професионална квалификация „машинен инженер“ и могат да ръководят фирми, сервиси и отдели, свързани с поддържане, диагностика и ремонт на машини и съоръжения, ремонтно-дилърски предприятия, аграрно-индустриални дилъри, контролно-технически центрове и научноизследователски организации.

Специалност **КЛИМАТИЗАЦИЯ, ХИДРАВЛИКА И ГАЗИФИКАЦИЯ**

Нова, актуална и конкурентноспособна специалност в сферата на висшето инженерно образование в България. Студентите получават широка общообразователна и общотехническа подготовка, която им позволява да се справят успешно с общотехнически и общоинженерни проблеми. Специализираната подготовка е насочена към овладяване на основни знания и умения за компетентно решаване на приложни задачи в областта на климатизацията, газоснабдяването и машиностроителната хидравлика. Тази подготовка се извършва в съвременни учебни лаборатории, които в по-голямата си част са обзаведени от водещи в отрасъла фирми – ERATO, RIELO и др.

Специалност **АГРАРНО ИНЖЕНЕРСТВО**

Обучението осигурява придобиването на задълбочени и специализирани знания по растениевъдство, животновъдство и механизация на земеделието. Завършилите придобиват квалификацията „аграрен инженер“ и са подготвени да прилагат съвременни технологии за

производство в растениевъдството и животновъдството, както и за обработка и съхранение на земеделска продукция; да управляват различни по мащаби и характер на производството единици в земеделието; да извършват оценка и избор на земеделска техника и технологии, да извършват анализи, прогнози, маркетинг; да изпълняват контролни функции и научно-консултативно обслужване на производството, да дават експертни оценки.

Специалност   ПРОМИШЛЕН ДИЗАЙН

Обучението за специалност *Промислен дизайн* се води само в редовна форма на обучение. То осигурява задълбочена подготовка на специалисти дизайнери с универсални знания и умения за дизайн индустрията. Развива в тях способности да решават разнообразни иновативни конструкторски, ергономични и дизайнерски задачи от различните области на промишлеността, създаването на среда – жизнена, работна и трудова, на авангардните изследвания и пр.

Студентите се подготвят да работят напълно самостоятелно или в екип (във фирма) като водещи творчески личности от по-високо йерархично ниво, като лидери при проектирането, реализацията, мениджмънта и бизнеса в областта на дизайна и другите креативни индустрии. По време на обучението студентите имат възможност да развиват и усъвършенстват допълнително уменията си от всички направления на дизайна в създадените специализирани дизайн студия към катедрата.

За обслужване на специфичните учебни и организационни потребности катедра *Промислен дизайн* разполага със самостоятелна и добре обособена учебна база.

Завършилите специалността получават квалификацията „инженер дизайнер“.

За повече информация: <http://www.id-bg.org>

Специалност   ЕКОЛОГИЯ И ТЕХНИКА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Обучението осигурява необходимата подготовка за технически, технологични, организационни и управленски дейности в опазване на околната среда. За да се познаят природните обекти и явления се изучават екология, биология, химия, физика, математика и информатика. Специализиращи знания и умения се придобиват чрез обучение по дисциплини като Пречистване на отпадъчните води и отпадъчните газове, Управление на отпадъците, Опазване от шум и вибрации, Защита от лъчения, Екологичен мониторинг, Екологичен мениджмънт и експертиза, Теория на риска и безопасността, Екологично опасни производства, Мениджмънт на екологични проекти, Екологична политика, законодателство и норми. Придобитата квалификация може да се развива чрез магистърски и докторантски програми.

Специалност   РАСТЕНИЕВЪДСТВО

Завършилите специалността придобиват професионална квалификация „агроном“ и се специализират в едно от избраните направления на растениевъдството като зърнено-житни, зърнено-бобови, фуражни, зеленчукови, технически, лечебни, специфични и етерично-маслени култури и трайни насаждения. Иновационен момент е включеното в шести семестър практическо обучение в избраното широкопрофилно направление. Студентите изучават задълбочено избраното по област на интереси направление, участват в лабораторни и практически изследвания и разработват индивидуален или групов интегриран курсов проект. Обучението се провежда в учебно опитно поле и в лаборатории и експериментални бази. Възможност за продължаване на обучението в магистърски програми по биологично земеделие, обработка и съхранение на растителна продукция и други. Завършилите специалността бързо се интегрират в условията на земеделието в нашата страна, които се характеризират с динамика, разнообразие на форми и мащаби на производство.

МАШИНОТЕХНОЛОГИЧЕН ФАКУЛТЕТ

Специалност   **МАШИНО ИНЖЕНЕРСТВО**

Универсална и утвърдена специалност в професионалната област „Техника и технологии“. Осигурява широка и сериозна инженерна подготовка в областите на проектирането, производството и поддържането на металорежещи, металообработващи, дървообработващи, селскостопански, пътно-строителни, текстилни, енергийни и транспортни машини, както и машини и съоръжения за химическата и хранително-вкусовата промишленост, опакователната и битова техника и др. Учебният процес е изграден и се провежда по методологията на водещи европейски университети.

Допълнителната подготовка в областта на мениджмънта дава възможност за реализация на завършилите специалността и като ръководни кадри и организатори на промишлени производства, способни да вземат решения и съставят бизнес планове, както и да формират управленски стратегии.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионална квалификация „машинен инженер“.

Специалност   **МЕНИДЖМЪНТ НА КАЧЕСТВОТО И МЕТРОЛОГИЯ**

Специалността е създадена по Европейски проект EuroQLIO съвместно с *Университета „Анри Поанкаре“* в Нанси, Франция и с *Политехника* Букурещ, Румъния.

Тя е резултат от съвременните световни тенденции в областта на производството и предлагането на стоки и услуги и включва модерни форми и технологии на обучение. Осигурява възможност за придобиване на знания и умения по мениджмънт и контрол на качеството, метрология и метрологично осигуряване, индустриална логистика, информационни технологии в метрологията и качеството, обща инженерна подготовка, английски език, мениджмънт на персонала и др.

Съществена част от обучението по специалността е практическото обучение, включващо практики и стажове във фирми и разработване на индивидуален професионален проект. След първи курс студентите имат възможност да участват в обмен по програма Еразъм в университетите партньори и да провеждат стаж във френски и румънски фирми.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионална квалификация „инженер метролог“.

Специалност   **ИНДУСТРИАЛНО ИНЖЕНЕРСТВО**

Специалността е създадена по Европейски проект в сътрудничество с *Нотингам Трент Юнивърсити* - Англия. Това е една широкопрофилна технологична специалност с възможности за реализация в много области на съвременната индустрия. Студентите получават фундаментална, общотехническа и специализирана подготовка с практическа насоченост в областта на индустриалните технологии и машини, проектирането и управлението на основните технологични процеси, производствената техника и екипировка. Обучението включва и съвременни компютърни методи, управление на фирмата, мениджмънт на качеството и метрология, маркетинг, методи и средства за обработване на информационни потоци.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионалната квалификация „индустриален инженер“.

Специалност   **СТРОИТЕЛНО ИНЖЕНЕРСТВО**

Специалността Строително инженерство е нова за Русенски университет „Ангел Кънчев“. Тя ще даде знания, умения, нагласи и ценности у бакалавъра инженер по тази специалност, за да може да изпълнява следните дейности:

- изграждане и ремонт на сгради и съоръжения;
- изграждане и ремонт на пътища, пътни съоръжения и пътна инфраструктура;

- изграждане и ремонт на хидротехнически съоръжения и извършване на земно-изкопни работи;

- внедряване и експлоатация на строителни машини, специализирано технологично оборудване и средства за изпълнение на строителни дейности;

- участие в проектиране и изчисление на строителни конструкции и съоръжения;

- осигуряване качество на изпълнение на строителни обекти чрез измерване и контрол на параметрите на строителната дейност и технологии.

Строителните инженери бакалаври имат компетентност: да разчитат строителна техническа документация, да познават и използват техническите средства и машини за извършване на строителни работи, да познават строителните технологии и строителните материали, да организират и ръководят строителни дейности, строителни фирми, проекти за изграждане и инсталиране на оборудване в сгради, инженерни съоръжения и транспортна инфраструктура.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионална квалификация "строителен инженер".

ФАКУЛТЕТ ЕЛЕКТРОТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОНИКА И АВТОМАТИКА

Специалност **ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА И ЕЛЕКТРООБЗАВЕЖДАНЕ**

Студентите придобиват теоретични знания и практически умения, необходими при производството, разпределението и потреблението на електрическата енергия, в областта на енергийния мениджмънт, в използването на електронна и компютърна техника за управление на технологичните процеси. Студентите получават и развиват компетенции по енергийна ефективност и рационално използване на електрическата енергия. Обучението се извършва по учебни планове, близки до използваните във водещи западноевропейски университети.

Завършилите тази специалност придобиват образователно-квалификационната степен "бакалавър" с професионална квалификация „електроинженер”. Те могат да работят в системата на Министерството на енергетиката, Националната електрическа компания, Електроенергийния системен оператор, електрическите централи – ВЕЦ, ТЕЦ, АЕЦ, фотоволтаични и вятърни паркове, електроразпределителните и електропреносните дружества, в проектантски фирми, научноизследователски институти, учебни заведения, в енергийните отдели на всички държавни и частни фирми от промишлеността, транспорта, строителството, селското стопанство и др.

Специалност **КОМПЮТЪРНО УПРАВЛЕНИЕ И АВТОМАТИЗАЦИЯ**

В специалността се подготвят висококвалифицирани и широкопрофилни специалисти, притежаващи солидна общотехническа подготовка и задълбочени знания в областта на автоматиката, съвременните информационни и управляващи системи и мехатрониката. Специалността отговаря на потребностите на различни области на стопанството като индустрията, енергетиката, транспорта и други и съответства на динамиката на тяхното развитие.

Студентите от специалността могат да специализират в две основни направления:

- информационни и управляващи системи, базирани на съвременна специализирана компютърна техника и системи с изкуствен интелект;

- мехатронни системи.

Обучението по специалността се провежда от висококвалифицирани преподаватели, активно участващи в различни национални и международни образователни и изследователски програми и проекти. Ползват се съвременно обзаведени учебно-информационни центрове и лаборатории, оборудвани със съдействието на водещи в областта фирми като Moeller, ePLAN, Siemens, Beckhoff, National Instruments и други. Студентите имат възможност да провеждат част от обучението си в различни европейски университети.

Завършилите специалността могат успешно да се реализират в организации и фирми, чиято дейност е свързана с проектиране, експлоатация и поддържане на устройства и системи за автоматичен контрол и управление, информационни системи, мехатронни системи, роботизирани системи и комплекси и други.

Специалност   **ЕЛЕКТРОНИКА**

Учебните планове и програми на специалността са съобразени с най-новите изисквания по европейските стандарти и са разработени в тясно сътрудничество с наши и чуждестранни технически висши училища.

Обучението осигурява фундаментални инженерни познания и основни знания в професионалното направление ЕЕА, включващи задълбочено изучаване на: математика, физика, електротехника, електроника, общоинженерни дисциплини, чужди езици и други. Специализиращата подготовка включва изучаването на: аналогова, цифрова и микропроцесорна схемотехника, електромеханични и токозахранващи устройства, теория на електронните схеми, микроелектроника, конструиране и технология на електронна апаратура, измервания и автоматизация на проектирането в електрониката, електронни устройства за контрол и управление, оптоелектроника и лазерни устройства в промишлеността и др. Профилиращата подготовка се осигурява чрез свободен избор на група дисциплини в областите на телекомуникационната техника и промишлената електроника, глобалните информационни технологии, компютърните измервателни системи, електромеханичните системи, мултимедии и други, които дават основа за успешна реализация у нас и в чужбина (79.8%).

Придобилите образователно-квалификационната степен "бакалавър по електроника" получават Европейско приложение към дипломата си и могат да продължат обучението си в магистърски програми за придобиване на степента "МАГИСТЪР ИНЖЕНЕР".

Специалност   **КОМПЮТЪРНИ СИСТЕМИ И ТЕХНОЛОГИИ**

Учебният план на специалността е разработен в сътрудничество с водещи университети от цяла Европа и е съобразен със световните тенденции в областта на информационните технологии. По време на обучението си студентите придобиват теоретични знания и практически умения по програмиране, проектиране и реализация на системен и приложен софтуер, информационни системи, уеб приложения, мобилни приложения, проектиране на компютърни системи с общо и специализирано предназначение, вградени системи, компютърни телекомуникационни системи, изграждане и администриране на компютърни мрежи, и др.

Катедра Компютърни системи и технологии поддържа активни връзки с университети и фирми от всички европейски страни, с повечето от които има подписани двустранни споразумения за обмен на студенти и преподаватели. Това дава възможност на преподавателите от катедрата непрекъснато да повишават квалификацията си чрез специализации и съвместна работа с колеги от тези университети, а на студентите от едноименната специалност - да се обучават, да провеждат практика или да разработват дипломните си проекти в чужбина.

Завършилите специалността студенти придобиват квалификацията Компютърен инженер. Могат да се реализират във водещи български или международни технологични компании като високо платени ИТ експерти, консултанти, разработчици на софтуер и хардуер, системни администратори и др. Не малка част от завършилите работят и в банковия и финансов сектор, държавната администрация, научни организации, производствени предприятия или успешно развиват свой собствен бизнес в областта на информационните технологии.

Специалност   **ИНТЕРНЕТ И МОБИЛНИ КОМУНИКАЦИИ**

Курсът на обучение по специалността дава знания и умения, формира нагласа за самостоятелна работа, гарантира бърза адаптация в съвременните интернет и мобилни комуникации. Акцентира се върху цифровите високоскоростни технологии и мрежи, които са основи

на глобалното информационно общество.

При разработката на учебните планове за специалността е ползван опитът на водещи европейски университети, с които се поддържа трайно сътрудничество и обмен на студенти и преподаватели. В курса на следване се дава възможност на всеки студент да се обучава два семестъра в европейски университет със средства от програма **Еразъм+**. Участието в международни проекти позволи цялостно модернизиране на учебната и лабораторната база на специалността. Оборудването в лабораториите е на световни лидери в информационните и комуникационните технологии, между които CISCO, SIEMENS, VISTEON, LUCENT, NOKIA, TEXAS INSTRUMENTS, NATIONAL INSTRUMENTS и др. Обучението по специалността се провежда от квалифицирани преподаватели, които участват в научни проекти по различни национални и международни програми.

Студентите получават подготовка с широк профил, гарантираща успешна професионална реализация у нас и в чужбина. Завършилите специалността придобиват квалификация "инженер по интернет и мобилни комуникации" и могат да работят във всички области на информационните и телекомуникационните технологии, включително в компютърни мрежи и мрежови технологии за предаване на информация, мобилни клетъчни радиомрежи и системи, системи и технологии за телевизионно и радиоразпръскване, сателитни телекомуникационни системи, мултимедийни технологии, системи за сигурност и други комуникационни системи.

Специалност   **ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ** (на български език, на английски език)

Курсът на обучение по специалността *Информационни и комуникационни технологии* има за цел подготовката на квалифицирани инженерни кадри, работещи в области, където се изискват не само познания по софтуерно инженерство и програмиране, но и знания за проектиране, изграждане и поддържане на съвременни телекомуникационни мрежи и системи.

Обучението се провежда в съвременно обзаведени многофункционални интердисциплинарни учебно–изследователски лаборатории, оборудвани със съдействието на водещи фирми като: Cisco, Siemens, Johnson Controls, Texas Instruments и др.

В курса на следване се дава възможност на всеки студент да се обучава два семестъра в европейски университет със средства от програма **Еразъм+**.

Завършилите специалността придобиват образователно-квалификационната степен „бакалавър” и могат да се реализират успешно у нас и в чужбина в областта на *Информационните и комуникационни технологии*, включително и във водещи научноизследователски, проектантски, консултантските и операторски звена на водещи фирми в сферата на мобилните и комуникационните мрежи, кабелните оператори и фирми за пренос на данни, информационните и телекомуникационните услуги, разработката на софтуер, интернет технологиите и други.

ТРАНСПОРТЕН ФАКУЛТЕТ

Специалност   **ТРАНСПОРТНА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ**

Специалността осигурява професионална подготовка за широк кръг дейности в областта на транспорта и транспортното машиностроене, включващи проектирането, производството, експлоатацията, диагностиката, изпитването, техническото обслужване и ремонта на двигателите с вътрешно горене, автомобили, трактори, кари и жп техника. Изучават се също основите на технологията и организацията на транспорта и безопасността на движението. В последните три семестъра обучението може да се задълбочи в някоя от следните области:

- *двигатели с вътрешно горене;*
- *транспортна техника.*

Професионалната подготовката позволява реализация в автомобилни заводи; транспортни фирми, занимаващи се с експлоатация и ремонт на автомобили, трактори, кари и ЖП техника; сервиси за диагностика, обслужване и ремонт на автомобили; представителства на фирми за продажба на автомобили, авточасти и сервизна техника; пунктове за годишни технически прегледи.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионална квалификация "машинен инженер".

Специалност   **ТЕХНОЛОГИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАНСПОРТА**

Специалността осигурява широкопрофилна професионална подготовка за широк кръг дейности в областта на автомобилния, жп и водния транспорт, включващи: техниката и технологиите за превоз на товари и пътници; планирането, организацията и управлението на транспортните процеси; мениджмънта и маркетинга в транспорта; структурата и функционирането на европейския транспортен пазар; организацията и управлението на международните превози; спедицията и логистиката; поддържането и ремонта на транспортна техника; организацията, управлението и безопасността на движението; планирането и проектирането на транспортни системи и комуникации; информационните системи в транспорта; финансовата и счетоводната дейност, транспортното и търговското право и др. Обучението по специалността е съобразено с европейските стандарти в транспорта.

Завършилите специалността придобиват бакалавърска степен с професионална квалификация "инженер по транспорта".

Придобилите образователно-квалификационната степен "бакалавър" по тези специалности могат да продължат обучението си в магистърски програми за придобиване на степента "магистър инженер".

По време на следването студентите от Транспортния факултет имат възможност да придобият допълнителна професионална квалификация за водачи на МПС категории В, С, тракторист-машинист и инструктор за обучение на водачи на МПС.

ФАКУЛТЕТ БИЗНЕС И МЕНИДЖМЪНТ

Във факултета се подготвят специалисти с висше образование в образователно-квалификационната степен „бакалавър“.

Професионално направление 3.3. Политически науки

Специалност **ЕВРОПЕИСТИКА И МНОГОСТЕПЕННО УПРАВЛЕНИЕ**

Тази мултидисциплинарна бакалавърска специалност (политически науки, културология, икономика, право) развива компетенции за европейско сътрудничество, вкл. по европейски проекти. Тези компетенции разкриват възможности за кариера към структури от публичната администрация, бизнес сектора и неправителствените организации, функциониращи в рамките на многостепенното управление на **актуалните вътрешни политики на Европейския съюз**. Студентите изучават увод в политическите науки; политическа комуникация, политическа география; европейска цивилизация; европейско странознание и социокултурна среда; международни отношения; европейска сравнителна публична администрация; европейска интеграция; институции и вземане на решения в Европейския съюз; общи политики в ЕС; право на ЕС; многостепенно управление в ЕС; икономика; световна икономика; управление; управление на проекти; три чужди езика; верига дисциплини за развиване на комуникативни и межкултурни умения и за прилагане на авангардни информационни технологии и др. По програма Еразъм студентите могат да изберат едносеместриално обучение в друг европейски университет.

Кандидатства се с: 1) изпит по английски език; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по чужд език.

Специалност **ЕВРОПЕИСТИКА И ГЛОБАЛИСТИКА (на английски език)**

Тази мултидисциплинарна бакалавърска специалност (политически науки, културология, икономика, право) развива компетенции, въз основа на които се вземат решения относно **актуалната външна политика на Европейския съюз и глобалните проблеми на съвременния свят**. Студентите изучават история на политическите идеи, международни отношения и международни организации; геополитика; европейска интеграция; институции и политики на Европейския съюз, съвременен глобализационен процес и ролята на Европа в света; глобални проблеми на демокрацията и правата на човека; глобални проблеми на сигурността; глобални проблеми на околната среда; икономика и световна икономика, управленски теории и практики; межкултурна комуникация и межкултурен мениджмънт; международен PR и лобиране; управление на международни проекти и др. Специфика на програмата е възможността да се изучава китайски език и култура. По програма Еразъм студентите могат да изберат едносеместриално обучение в друг европейски университет.

Кандидатства се с: 1) изпит по английски език; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по чужд език.

Професионално направление 3.7. Администрация и управление

Специалност **БИЗНЕС МЕНИДЖМЪНТ**

Завършилите тази специалност придобиват знания и умения за: разработване на стратегии за развитие на бизнеса, иновационната политика, прогнози и планове; изграждане и прилагане на ефективни управленски структури и технологии; методи и техники за вземане на бизнес решения; организиране, координиране и мотивиране на персонала; контрол, анализ и регулиране на бизнеса; работа с програмни продукти за бизнес дейности. Те придобиват професионалната квалификация “бизнес мениджър” и могат да работят като ръководители на всички равнища или специалисти в

отдели по маркетинг, снабдяване, борси, като бизнес референти на фирми, независимо от големината и от предмета на дейността им.

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит **или** един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по математика.

Специалност   **ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ**

В специалност *Публична администрация* се подготвят висококвалифицирани специалисти и ръководители за системата на държавната администрация и местното самоуправление при съобразяване с европейските стандарти. Студентите получават знания по мениджмънт и информационни технологии; управление на регионалното развитие; европейския опит по прилагане на принципите и методите на съвременната организация на държавното управление; разработване на статuti, нормативи и правила за усъвършенстване управлението на организациите от публичния сектор; управление на проекти и програми за европейските фондове и др.

Развивайки умения за творческо тълкуване и стриктно прилагане на държавното и европейското законодателство, подготвените специалисти намират професионална реализация в дирекции, отдели, сектори и звена на държавната и местната администрация като ръководители, специалисти, сътрудници, консултанти.

Завършилите бакалавърската степен на специалността могат да продължат обучението си в магистърската програма *Мениджмънт на регионалното развитие*, стартираше преди няколко години с финансовата подкрепа на Държавния департамент на САЩ.

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит **или** един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по математика.

Професионално направление 3.8. ИКОНОМИКА

Специалност   **МАРКЕТИНГ**

Студентите получават солидна икономическа подготовка, знания и умения за: методологията, методиката и видовете маркетинг; организираните пазари; разработването на маркетингови стратегии и планове за развитие; адаптирането на най-ефективната за конкретния индустриален бизнес маркетингова концепция; използването на съвременни методи и техники за маркетингови проучвания и анализи; развитието и формирането на нови потребности чрез рекламата, методите за стимулиране на продажбите и др. Завършилите тази специалност придобиват професионална квалификация „икономист“ и могат да работят във фирми от частния и държавен сектор като съветници, експерти и консултанти.

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит **или** един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по математика.

Специалност   **МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ**

Бакалавърската програма по специалността осигурява знания, умения и ценности, които позволяват на завършилите студенти да се кандидатира за длъжности към организации и институции от държавния и частния сектор, опериращи в международна среда, да създават и ръководят собствен бизнес, да работят като експерти и консултанти в сферата на международното икономическо сътрудничество. Обучението включва подготовка по микро-, макро- и световна икономика, международен бизнес и финанси, управление и маркетинг, комуникационен мениджмънт, чужди езици, информационни технологии и др. Дипломираните бакалаври придобиват професионалната квалификация „икономист“.

Кандидатства се с: 1) изпит по английски, немски или френски език; 2) оценка от държавен зрелостен изпит или един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 3) оценка от дипломата по български език; 4) оценка от дипломата по математика.

Специалност **ИКОНОМИКА**

Бакалавърската програма по специалността осигурява знания, умения и подготовка по фундаменталните и функционални икономически дисциплини за нуждите на стопанската практика, публичната администрация и третия сектор.

До пети семестър включително учебните дисциплини са същите като при специалностите *Маркетинг* и *МИО*, различията са в засилване на фундаменталните и функционалните дисциплини, като обща теория, финанси, кредит, застраховане, счетоводство, екология, икономическа политика.

Завършилите с квалификация „бакалавър по икономика“ могат да работят в бизнес организации, държавни институции, организации с нестопанска цел, т.е. да се реализират успешно във всички отрасли на народното стопанство на всяко равнище - фирмено, регионално, национално, европейско.

Бакалаврите, завършили тази специалност, могат да завършат всяка магистърска степен в областта на икономиката и управлението.

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит или един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по Български език; 3) оценка от дипломата по математика.

Професионално направление 5.3. Общо инженерство

Специалност **ИНДУСТРИАЛЕН МЕНИДЖМЪНТ**

Обучението осигурява комплексна подготовка, знания и умения по следните основни направления: икономика, право, маркетинг, финанси и счетоводство, бизнес планиране и проектиране, мениджмънт на производството, иновациите и персонала, системи за качество, логистичен мениджмънт, информационни технологии, засилено чуждозиково обучение, както и избираема верига от инженерни технологии с насоченост към машиностроенето, електротехниката или софтуерното инженерство. Завършилите специалността придобиват професионална квалификация „инженер мениджър“. Те намират успешна реализация като ръководители на малки и средни фирми, организатори на производство, служители в отделите по кредитиране и оценка на активи в банковия и застрахователния сектори, в публичната администрация, в консултантски и инженерингови фирми.

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит или един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по български език; 3) оценка от дипломата по математика.

Професионално направление 9.1. Национална сигурност

Специалност **ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКА И ГЛОБАЛНА СИГУРНОСТ**

Специалността развива компетенции, приложими за (1) аналитична дейност и вземане на решения с **оглед на външни рискове** за евро-атлантическата сигурност; (2) комуникационна и координационна дейност относно установяване и поддържане на отношения с международни партньори по проблеми на сигурността. Студентите осмислят сложната взаимозависимост между свобода и сигурност; дилемата за сигурността и проблемът за секюритизацията. Изучават Международни отношения; Европейска интеграция и глобализация; Пространство за свобода и сигурност на ЕС; Обща външна политика и политика на сигурност на ЕС; Европейска гранична сигурност; Криминология; Транснационална корпоративна и организирана престъпност; Концепции и стратегии за сигурност в евроатлантическото пространство; Международни организации за сигурност;

Ислямът в Европа; Миграция и малцинства в Европа; Тероризъм и глобална сигурност; Технологии за сигурност, вкл. киберсигурност; Геополитика и сигурност; Методи за анализ на риска; Управление на европейски проекти за сигурност; Комуникативни, изследователски и межкултурни умения; засилено изучаване на избираем чужд език (арабски език и култура, английски или немски) и др. Придобитата квалификация разкрива възможност за кариера в **сектор сигурност към структури на МВР, МВнР, ДАНС, НРС, както и в международни организации.**

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит **или** един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; 2) оценка от дипломата по български език.

Специалност СИГУРНОСТ ЗА ГРАЖДАНИ И СОБСТВЕНОСТ В ТРАНСГРАНИЧНА СРЕДА

Специалността развива експертни компетенции, които се прилагат за: (1)аналитична дейност и вземане на решения **с оглед на вътрешни рискове за евроатлантическата сигурност**; (2) комуникационна и координационна дейност в контекста на отворените вътрешни граници на Европейския съюз; (3) прилагане на авангардни технологии за сигурност с превантивна цел и при управление на кризи. Студентите осмислят сложната взаимозависимост между свобода и сигурност, както и културата за превенция като основна професионална ценност. Изучават дисциплините: История на политическите идеи, вкл. политически ислям; Европейска интеграция и глобализация; Трансгранично сътрудничество в Европейския съюз; Сигурност за териториалните ресурси и критичната инфраструктура в трансгранична среда; Трансгранично сътрудничество при социални и екологични кризи, при природни бедствия и терористични атаки; Анализ и оценка на риска; Управление на човешките ресурси и маркетинг в европейската индустрия за сигурност; Конкурентно-способност и регулиране на европейската индустрия за сигурност; Добри практики за защита на граждани в Европейския съюз; Управление на европейски проекти за сигурност; Връзки с обществеността при кризи; Комуникативни, изследователски и межкултурни умения; засилено изучаване на избираем чужд език (арабски език и култура, английски или немски); технологии за сигурност, вкл. киберсигурност и др. Придобитата квалификация разкрива възможност за кариера в **публични и частни национални структури към сектор сигурност, както и в международни организации.**

Кандидатства се с: 1) оценка от държавен зрелостен изпит **или** един избираем изпит по: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии или математика*; ; 2) оценка от дипломата по български език.

ФАКУЛТЕТ ПРИРОДНИ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Специалност КОМПЮТЪРНИ НАУКИ

Обучението осигурява комплексна подготовка, знания и умения на специалисти в областта на компютърните науки. Учебният план отговаря на съвременните изисквания на софтуерната индустрия. Подготовката на студентите в основните направления на компютърните науки - програмиране, среди и системи за програмиране, бази от данни, базови средства за моделиране и управление на сложни софтуерни системи, операционни системи, компютърни системи и мрежи осигурява изграждането на специалисти, създаващи и използващи софтуер в различни области. Поставя се акцент върху практическата подготовка на студентите. Предвидени са практикуми по отделни дисциплини, както и интегрирани практикуми, чрез които се цели студентите да се запознаят с особеностите на бъдещата си работа.

Завършилите специалността придобиват професионална квалификация "бакалавър по компютърни науки". Те могат да се реализират като специалисти в софтуерни, инженерни, финансови, консултантски компании, научни институти, центрове за обучение по информационни системи и софтуерни технологии и други.

Специалност ИНФОРМАТИКА И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В БИЗНЕСА

Подготвят се специалисти с висша квалификация по информатика и информационни технологии за нуждите на бизнеса, държавната и местната администрация и други организации. Студентите от специалността придобиват знания за съвременните езици и среди за програмиране, за проектиране и изграждане на информационни системи за нуждите на мениджмънта, за съвременните принципи, методи и средства за изследване, оценяване и усъвършенстване на управленската практика.

Завършилите могат да се реализират като приложни програмисти, администратори на бази от данни, системни администратори, специалисти по създаване на софтуерни технологии в административно-управленската, планово-прогнозната и финансово-счетоводната дейности. Могат да работят като мениджъри на информационни звена, на информационно-обслужващи фирми, консултанти, съветници и сътрудници в областта на информационните технологии и управлението на бизнеса.

Специалност БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ИСТОРИЯ

Завършилите тази специалност придобиват образователно-квалификационна степен "бакалавър" с професионална квалификация "учител по български език и литература и учител по история".

Дипломираните се могат: да осъществяват учебна, научнометодическа и организационно-управленска дейност в системата на образованието, в методически и културно-просветни структури; да работят в музеи, архиви, краеведски отдели и библиотеки; да изпълняват дейности в различни сфери на обществено-икономическия живот, за които се изисква висше педагогическо образование.

Специалност ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МАТЕМАТИКА И ИНФОРМАТИКА

Професионалната квалификация на специалността е "учител по математика, информатика и информационни технологии". Учебният процес се провежда от високо квалифицирани преподаватели в съвременни компютърни лаборатории и осигурява задълбочени познания по математика, информатика, информационни технологии и педагогически дисциплини.

Съществуващият в настоящия момент и очертаваният се в следващите години сериозен недостиг на педагогически кадри е причина Правителството на Република България да превърне в свой приоритет и да поеме ангажимент да осигурява и подпомага подготовката на бъдещи педагози.

За студентите са осигурени специализации в много европейски университети.

Завършилите специалността могат да работят като учители и директори в средните училища, както и навсякъде, където се прилагат математическите и компютърните науки: фирми, банки, застрахователни дружества, научни организации и др.

Дипломираните студенти могат да продължат обучението си по магистърски програми в направления Математика, Информатика и компютърни науки, Педагогика.

Специалност   **НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА И ЧУЖД ЕЗИК (НУПЧЕ)** **(английски, немски, френски)**

Завършилите тази специалност придобиват образователно-квалификационна степен "бакалавър" и професионална квалификация "педагог начален учител, педагог начален учител по английски език". Те са подготвени да работят като преподаватели по чуждоезиково обучение в началния етап на СОУ - нова и много търсена професия, призвана да осигури твърде нужната за съвременния свят езикова подготовка на младото поколение. Завършилите могат да работят и като ръководители на държавни и частни специализирани училища, методици, домашни възпитатели. Те могат да заемат всички длъжности, изискващи висше педагогическо образование.

Специалност   **ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА (ПНУП)**

По време на обучението за придобиване на образователно-квалификационната степен "бакалавър" и професионална квалификация "педагог начален учител, педагог детски учител" студентите получават задължителния минимум от фундаментални, общопедагогически и специални знания с подчертана приложна насоченост в областта на предучилищното възпитание и учебно-възпитателната работа в началните класове. Дипломираните се по специалността могат да работят като педагози, детски или начални учители, методици, ръководители на държавни и частни специализирани предучилищни заведения, както и да заемат всички длъжности, изискващи висше педагогическо образование.

Притежаващите образователно-квалификационна степен "бакалавър" по специалностите *Предучилищна и начална училищна педагогика, Начална училищна педагогика и Предучилищна педагогика* могат да продължат образованието си чрез задочно обучение за придобиване на магистърска степен по обединената специалност *Предучилищна и начална училищна педагогика*.

Специалност   **СОЦИАЛНА ПЕДАГОГИКА**

Обучението на бъдещите специалисти създава възможност за придобиване на знания по педагогика, психология, социология, право, медицина, информационни технологии и професионално-практическа подготовка. Те са основа за разгръщане на специфични и широкоспектрни професионално-трудова умения за педагогическа дейност с деца, подрастващи и възрастни.

Дипломираните в специалността могат да работят като социални педагози в интернати, пансионни, социални домове (домове за сираци, за деца и юноши, лишени от родителска грижа, домове за деца с психо-физически нарушения, домове за възрастни), в "Социални грижи" към кметствата, в „Социален патронаж“, бюрата по труда, в детските педагогически стаи (след допълнителна квалификация), в социално-педагогически центрове, като социален педагог в структурата на управленските органи (Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването, Министерство на вътрешните работи) и в неправителствени организации.

След успешно завършване те получават образователно-квалификационна степен "бакалавър" и професионална квалификация "социален педагог". При определени условия могат да продължат обучението си за придобиване на ОКС "магистър педагог".

Специалност   **ФИНАНСОВА МАТЕМАТИКА**

Специалността е уникална за България и е създадена по Британски модел. Тя подготвя висококвалифицирани специалисти за нуждите на банковия и застрахователен сектор, здравното и пенсионно осигуряване, финансовото одитиране, изготвяне на инвестиционни планове,

прогнозиране, анализ и оценка на риска. Налице са възможности за летни стажове в големи финансови институции. Партньори в обучението са Института по Математика и информатика на БАН, Министерство на Финансите и компаниите ALLIANZ, ING, UNICREDIT, FIBANK, PIRAEUS BANK, UBB NPG Group, KBC Group. Студентите от специалността могат да се обучават от 3 до 10 месеца по програма ERASMUS + в Bergische University (Вупертал, Германия), Comenius University (Братислава), Gazi University (Анкара), Lisboa School of Economics & Management (Лисабон), University of Ljubljana (Любляна), където обучението е на английски език.

Изучават се основни и специални дисциплини в областта на математиката, икономиката, финансите, специализирания софтуер, английски и специализиран английски език. Обучението е по държавна поръчка. Успешно завършилите получават професионална квалификация „математик-финансист“ и могат да се реализират във финансови, застрахователни и осигурителни институции, бизнес компании, бюджетни организации и др.

ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Специалност   **ПРАВО**

Обучението се организира в съответствие с Единните държавни изисквания за придобиване на висше образование за специалността Право.

По време на обучението се формират теоретични знания относно същността и проявлението на правото като нормативен регулатор; правните отрасли и правните институти на действащото право. Придобиват се практически умения относно тълкуване и прилагане на правото; решаване на правни казуси; използване на информационна техника в правоприлагането.

Завършилите специалността получават диплома за образователно-квалификационната степен "магистър" с професионална квалификация "юрист", като придобиват правоспособност след стаж, организиран в съответствие със Закона за съдебната власт.

Професионалната реализация на дипломираните се по специалността е в органите на съдебната власт, следствие, прокуратура, съд, адвокатура, нотариат, съдебно изпълнение; в централната и местна администрация; в стопанската област и фирмената администрация; в научната и културната област; в сферата на синдикалните и трудовите отношения; в политическите дейности и партии.

ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ

Специалност **СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ**

Обучението по специалност *Социални дейности* е съобразено с националните и европейските образователни стандарти в тази област. Системата от интегрирани знания, умения и ценности в основни образователни направления - социология и социална политика, основи и методи на социална работа, психология, медико-биологично развитие на човека, правни науки, икономика, организация и управление на социалните дейности и др. са с акцент върху клиничния компонент с психо-социална и медико-социална насоченост. Това позволява да се подготвят квалифицирани специалисти за професионална дейност в определени работни полета и да участват в мултидисциплинарна помагача дейност.

Дипломираните студенти имат възможности за професионална реализация като аналитични специалисти по социални дейности и приложни специалисти – социални работници в: структури на Изпълнителна агенция "Социално подпомагане"; заведения за предоставяне на социални услуги в общността и в специализирани институции; лечебни заведения; центрове за психично здраве; центрове за подпомагане на хора с алкохолни и наркотични зависимости; превантивни информационни центрове; заведения за лишаване от свобода; пробационни служби; структури на Държавната агенция за закрила на детето. Могат да продължат обучението си в магистърски програми и специализации в съответното професионално направление и област на висше образование.

Специалност **КИНЕЗИТЕРАПИЯ**

Завършилите 4-годишен срок на обучение придобиват образователно-квалификационна степен „бакалавър“ с професионална квалификация „кинезитерапевт“. Курсът на обучение включва общообразователни, медико-биологични, клинични и специални учебни дисциплини и практическа подготовка чрез ежеседмична учебна практика, летен и преддипломен стаж.

Кинезитерапевтите са аналитични специалисти в областта на здравеопазването, които изследват и оценяват различни проблеми, отнасящи се до функционалното състояние на човека и определяне на рехабилитационния му потенциал. В техните компетенции е разработването и провеждането на кинезитерапевтични програми за клинично диагностицирани от лекар заболявания, неразположения и травми. Те могат да извършват профилактична, терапевтична и рехабилитационна дейност в държавни и частни клиники, рехабилитационни центрове, санаториуми, профилакториуми, климатични училища, хотели, курортни селища, фитнес центрове, спортни диспансери, клубове за професионален и аматорски спорт, учебно-спортни бази и центрове.

Придобилите образователно-квалификационна степен „бакалавър“ могат да продължат обучението си в магистърска програма.

Специалност **ЕРГОТЕРАПИЯ**

Предлаганата бакалавърска програма единствена в страната подготвя специалисти с професионална квалификация „ерготерапевт“. През 2014 г. специалността получи положителна акредитация от Световната федерация по ерготерапия съгласно международните стандарти, която осигурява световно признати дипломи.

Курсът на обучение включва комплексна подготовка в областта на медико-биологичните, психо-социалните и специални дисциплини и стимулира творческите способности и изяви на студента. Учебният план е разработен чрез съвместен проект с европейската мрежа по ерготерапия във висшето образование (ENOTHE) в съответствие с най-новите световни и европейски стандарти за обучение. Осигурени са възможности за обмен на студенти и преподаватели с водещи европейски висши училища. Владееенето на английски език представлява предимство в процеса на обучение.

Основният принос на ерготерапията се изразява във формиране на достъпна и подкрепяща физическа и социално-икономическа среда, осигуряваща възможности за пълноценна трудова и личностна реализация на всички граждани в съответствие със специфичните им възможности и потребности. Тя има за цел осигуряване на максимална самостоятелност и независимост на лица с физически, умствени и емоционални отклонения чрез развиване, възстановяване, поддържане или промяна в ежедневието им умения за самообслужване и трудова дейност, както и чрез адаптиране на домашната, училищна и работна среда за компенсирани на трайно увредени функции.

Завършилите специалността имат широки възможности за професионална реализация в здравни и социални заведения, специални и масови училища и детски градини, дневни и рехабилитационни центрове, услуги в общността, центрове за професионално обучение, доставчици на технически помощни средства, общински служби, консултантски услуги и др.

Придобилите образователно-квалификационна степен „бакалавър“ могат да продължат обучението си в магистърска програма.

Специалност: **АКУШЕРКА**

Обучението отговаря на съвременните постижения на акушеро-гинекологичната наука и практика, здравните грижи, както и на европейските стандарти. Учебният план на специалността е разработен в съответствие с новите Единни държавни изисквания. Учебните лаборатории са обзаведени според съвременните изисквания и са снабдени с компютри, осигуряващи непрекъснат достъп до интернет и локалната мрежа на Университета.

Бъдещата акушерка се подготвя да прилага сестринските и акушерските грижи, да владее до съвършенство техническите манипулации, както и уменията за комуникация с пациента и неговото семейство.

Обект на акушерския труд преди всичко е жената - гинекологично болна, бременна или родилка, както и новороденото и семейството му. Завършилите специалността *Акушерка* получават право да работят в акушеро-гинекологични заведения и звена на лечебно-профилактичната мрежа (АГ отделения и кабинети, отделения за анестезиология, реанимация и интензивно лечение, кабинети за социално-правна помощ на майчинството и детството); генетични консултативни кабинети, АГ отделения и кабинети при други специализирани здравни заведения; центрове за семейно планиране, бално-санаториални и курортни центрове.

Специалност: **МЕДИЦИНСКА СЕСТРА**

Обучението се провежда по съвременни учебни планове, включващи общомедицински клинични специални и хуманитарни дисциплини, като нивото му отговаря на националните и европейски стандарти. Осъществява се от висококвалифицирани преподаватели.

Теоретичната подготовка се осъществява чрез задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини под формата на лекции, семинари, практически упражнения и самостоятелна работа. Клиничната подготовка се реализира чрез клинична практика и преддипломен стаж.

Дейността на медицинската сестра е насочена към здравна промоция, поддържане, лечение и възстановяване и грижи за здравето на личността. Завършилите специалността получават право да работят в заведенията за болнична помощ, в извънболнични заведения, самостоятелно или в екип. Придобитите теоретични знания и практически умения позволяват на медицинската сестра да работи в различни сектори на системата на здравеопазването: специализирани лечебни заведения, санитарно-курортни заведения, научноизследователски медицински институти, детски заведения, отделения за новородени, профилакториуми, детски заведения за отглеждане и възпитание, училищни кабинети, старчески домове и други социални заведения. Дипломираните намират успешна реализация в страната и чужбина.

ФИЛИАЛ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ В СИЛИСТРА

Специалност   **ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЧУЖД ЕЗИК** (френски, английски, румънски)

Специалностите *Педагогика на обучението по Български език и френски език, Педагогика на обучението по Български език и английски език, Педагогика на обучението по Български език и румънски език* осигуряват добра подготовка в областите на литературознанието и езикознанието; методиката на обучението по български език, литература и чужд език; развиването на езикови умения и компетентности. Успешно дипломираните се придобиват образователно-квалификационната степен "бакалавър" с професионална квалификация "учител по български език и литература и по съответния чужд език и литература".

Завършилите тези специалности могат да се реализират в сферата на образованието като учители по български език, литература и чужд език; като експерти, специалисти или консултанти по научно-методически и организационно-управленски дейности в системата на образованието; в местни, национални и международни правителствени и неправителствени организации и институции като консултанти, представители и експерти; в неправителствени институции с образователно-просветни функции: школи, алианси, частни училища и др.; в областта на културата; в печатните и електронните медии като редактори, журналисти, коректори и др.; в сферата на икономиката и туризма като преводачи, екскурзоводи, организатори и др.

Специалност   **ПЕДАГОГИКА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ФИЗИКА И ИНФОРМАТИКА**

Специалността *Педагогика на обучението по физика и информатика* осигурява на студентите общообразователна, специално-научна, психолого-педагогическа и методическа подготовка, необходими за реализацията им като учители по физика, астрономия, информатика и информационни технологии в средното общообразователно училище и професионалните гимназии.

Специалността е със срок на обучение четири години, а завършилите я придобиват образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и професионална квалификация „учител“.

Получената професионална квалификация дава възможност за заемане на длъжности в сферата на образованието, изискващи педагогическа правоспособност - експерти в организационно-управленчески, научно-методически, социални и други структури; позволява работа в национални, международни и неправителствени организации, извънкласни центрове, частни училища, школи и др.

Специализираната подготовка по компютърните науки позволява на завършилите реализация като програмисти, системни администратори, разработчици на Web сайтове, специалисти в издателски къщи и в офиси, извършващи сервиз и поддръжка на компютърна техника.

Специалност   **ЕЛЕКТРОИНЖЕНЕРСТВО**

Учебните планове и програми за специалността съответстват на съвременните изисквания и европейски стандарти. Акцентът на обучението се поставя върху обща широкопрофилна инженерна подготовка и основни знания за професионално направление *Електротехника, електроника и автоматика*. Профилиращата подготовка в областта на електроснабдяването, електрообзавеждането, информационните технологии, автоматизацията на процесите и електрониката се осъществява чрез свободен избор на група дисциплини, включени в последните два семестъра на учебния план.

Завършилите специалността придобиват образователно-квалификационна степен "бакалавър", с професионална квалификация "електроинженер". Широкопрофилната подготовка и специализираната квалификация им позволява да се справят с експлоатационни проблеми както в електрическите инсталации, така и в системите за автоматизация на производствените процеси и в електронната техника, а също и да се реализират като специалисти или ръководители в предприятия от всички области на икономиката, селското стопанство и в сферата на услугите.

Специалност АВТОМОБИЛНО ИНЖЕНЕРСТВО

Завършилите специалността получават добра общоинженерна и задълбочена специална и практическа подготовка. Професионалното предназначение на инженерите по автомобилно инженерство е: да използват ефективно автомобилна и тракторната техника, да извършват и организират сервизната дейност на двигатели с вътрешно горене, автомобилна и тракторната техника като извършват диагностика, техническо обслужване и ремонт на автомобилна и тракторна техника в сервизни условия; да откриват и отстраняват повреди в различните системи; да извършват учебно-преподавателска и друга дейност в областта на автомобилната и тракторната техника.

Завършилите могат да се реализират като специалисти в транспортни и земеделски фирми, сервиси и учрежденията, работещи в областта на използването, диагностиката, обслужването и ремонта на автомобилна и тракторна техника, фирми за обучение на водачи, организации за оторизирани проверки, продажба на резервни части и др.

ФИЛИАЛ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ В РАЗГРАД

Срокът на обучение е четири години. Подготвят се специалисти за нуждите на химическата, силикатната, парфюмерийно-козметичната, фармацевтичната, хранително-вкусовата и биотехнологичната промишленост.

Завършилите придобиват образователно-квалификационна степен “бакалавър” с професионална квалификация „инженер”.

Специалност ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ

В тази специалност студентите изучават теоретичните основи и спецификата на неорганичните и органичните химични технологии – производство на силикатни материали, неорганични свързващи вещества, пигменти, фармацевтични препарати, нискомолекулни биологичноактивни вещества, парфюмерийно-козметични и ароматични продукти, полимерни материали, препарати за растителна защита, органични добавки и други.

Завършилите получават професионална квалификация „инженер-химик” и могат да работят в производствено-технологични, проектно-конструкторски и изследователски звена на химическата промишленост и други сектори, чийто предмет на дейност е свързан с химичния контрол и анализ. Те са подготвени да заемат ръководни длъжности на различни нива в предприятия, фирми и институции, имащи за предмет на дейност посочените химични производства.

Специалност БИОТЕХНОЛОГИИ

По време на обучението си студентите получават знания по: микробиология; биохимия; основите на биотехнологичните производства; механизма, кинетиката и приложението на свободните и имобилизирани ензими; методите за изолиране и съхраняване на чисти култури от микроорганизми и за култивирането им; технологичното оборудване и обзавеждане на предприятията на биотехнологичната промишленост; автоматичното управление на технологичните процеси в биотехнологиите; съвременните методи за изолиране, пречистване, разделяне и анализ на състава и качеството на биопродукти; съвременните световни тенденции за развитието на биотехнологиите и други.

Завършилите получават професионална квалификация „инженер-биотехнолог” и могат да се реализират като технолози, специалисти и ръководители на производствени сектори, лаборатории, изследователски сектори в производствени фирми и институции, чийто предмет на дейност е свързан с някое от направленията на съвременните биотехнологии.

Специалност ТЕХНОЛОГИЯ НА ХРАНИТЕ

Специалността дава възможност на студентите да получат задълбочена подготовка по: теоретичните основи и специфика на хранителните технологии (технология на месото и местните

продукти, на млякото и млечните продукти, на растителните липиди, на зърнопреработването и хлебопроизводството); консервирането и хладилната обработка на храните; технологичното оборудване и обзавеждане на предприятията на хранително-вкусовата промишленост; съвременните методи за анализ на състава и качеството на хранителните продукти; основите на технологичния контрол и автоматичното управление на процесите; световните тенденции в развитието на технологиите на храните и оборудването за тях и други.

Завършилите получават професионална квалификация „инженер-технолог и могат да се реализират във всички сфери на хранително-вкусовата промишленост, както и да заемат ръководни длъжности на различни нива в съответните предприятия, институции и контролни органи. Те са особено подходящи за малки предприятия и фирми, използващи съвременни технологии в производството на храни.

П Р А В И Л А

за приемане на студенти в Русенския университет
за учебната 2016/2017 година

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. (1) Правилата за приемане на студенти в Русенския университет за учебната 2016/2017 година се основават на приетата от Министерския съвет *Наредба за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България* и *Закона за висшето образование*.

(2) Правилата за приемане на студенти важат за български граждани, за чуждестранни граждани и за лица с двойно гражданство (едното от които е българско).

(3) Местата за приемане на студенти се обявяват по специалности, по категории (жени и мъже) и по форма на обучение (редовна, задочна и дистанционна).

Чл.2. Приемането на студенти в Русенския университет се извършва:

1. чрез конкурсни изпити;

2. чрез конкурс по документи за завършилите колежи и желаещи да постигнат образователно-квалификационната степен “бакалавър” по същата или сродна специалност и за кандидатите, притежаващи образователно-квалификационните степени “бакалавър” или “магистър” и желаещи да завършат второ висше образование.

II. УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл.3. (1) За всички специалности и форми на обучение в Русенския университет могат да кандидатстват лица, които притежават диплома за завършено средно образование, даващо им право да продължат обучението си във висше училище.

(2) Не могат да кандидатстват:

- За специалност **Кинезитерапия** - страдащите от тежки заболявания на сърдечносъдовата и дихателната системи, тежки неврологични и психически заболявания, увреждания на опорно-двигателния апарат, очни заболявания без възможност за корекция на зрението.
- За специалности **Медицинска сестра** и **Акушерка** и за **всички педагогически специалности** - страдащите от тежки неврологични, психически, некомпенсирани сърдечносъдови заболявания, както и лица с некомпенсирани увреждания на опорно-двигателния апарат, с разстройства в цветоусещането, слуха и говора;
- За специалности **Евроатлантическа и глобална сигурност** и **Сигурност за граждани и собственост в трансгранична среда** - страдащите от неврологични, психически заболявания, увреждания на опорно-двигателния апарат, очни заболявания без възможност за корекция на зрението и с говорни и слухови разстройства.

(3) Кандидатите за специалност **Международни икономически отношения** е желателно да са завършили езикова гимназия или средно училище със засилено изучаване на английски, немски или френски език, а за специалностите **Европеистика и многостепенно управление** и **Европеистика и глобалистика (на английски език)** със засилено изучаване на английски език.

Чл.4. (1) В заявлението по образец кандидат-студентите могат да включат всички желани специалности, за които имат право да кандидатстват, като ги подредят в реда на предпочитанията си. Удовлетворяването на желанията им се извършва в съответствие с постигнатия от тях бал, като при това се цели удовлетворяване на колкото е възможно по-предно тяхно желание.

(2) Притежаващите висше образование могат да кандидатстват за повишаване на образователно-квалификационната степен в същата или сродна специалност (за завършилите колеж) или за придобиване на второ висше образование (за притежаващите образователно-квалификационните степени “бакалавър” или “магистър”) по правило в **задочната или дистанционната форма на обучение**. Обучението се извършва по индивидуален план на обучение, съставен на базата на положените изпити, които могат да бъдат признати, съгласно учебния план за съответната специалност. Целесъобразно е преди подаване на документите кандидатите задълбочено да се запознаят с *Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени “бакалавър”, “магистър” и “професионален бакалавър”*. Допълнителна информация може да се получи в съответната факултетна канцелария.

(3) Кандидат-студентите с висше образование не могат да заемат планово място за финансирано от държавата обучение.

III. ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Чл.5. (1) Срокът за подаване на документи за кандидатстване в Русенския университет и неговите филиали е постоянен - от 11.01.2016 г. до започването на учебната 2016/2017 година. Кандидатстудентски документи по образец могат да се подават в Русенския университет и неговите филиали лично или чрез друго лице. Подаването на документи, с които се прави заявка за участие в конкурсен изпит, става до 2 работни дни преди датата на изпита.

(2) Кандидатстудентски документи се подават в представителствата на Русенския университет както следва:

- в градовете Плевен и Монтана: от 4.04.2016 г. до 7.04.2016 г. и от 20.06.2016 г. до 03.07.2016 г.;
- в бюрата на Центровете за кандидатстудентска подготовка и информация (без градовете Русе, Разград, Силистра, Плевен и Монтана) от 11.01.2016 г. до 03.07.2016 г.

(3) Кандидатстващите след средно образование могат да подават документи и онлайн. Достъпът до интернет страницата за онлайн кандидатстване е на адрес: <https://online.uni-ruse.bg> или с връзка от главната страница на университета <http://www.uni-ruse.bg>. Процедурата за онлайн кандидатстване е неразделна част от Правилата за приемане на студенти в Русенския университет и се обявява на адрес - <https://online.uni-ruse.bg>. Срокът за онлайн подаване на документи е от 11.01.2016 г. до 03.07.2016 г. Приемането на заявки за участие в даден изпит става до два работни дни преди датата на съответния изпит.

(4) За кандидати, притежаващи бакалавърска или магистърска степен и желаещи да придобият второ висше образование или за притежаващи степента “професионален бакалавър” и желаещи да придобият университетска бакалавърска степен, кандидатстудентски документи по образец се приемат само в Русенския университет в периода от 25 юли до 29 юли.

(5) Русенският университет не носи отговорност за настъпилите неблагоприятни последици от неправилно попълнени или непредставени по вина на кандидат-студентите документи.

(6) Кандидатстудентски документи, изпратени по пощата, не се приемат.

(7) Кандидат-студентите за педагогическите специалности **Предучилищна и начална училищна педагогика, Начална училищна педагогика и чужд език, Български език и история, Педагогика на обучението по български език и чужд език, Педагогика на обучението по математика и информатика, Педагогика на обучението по физика и информатика** подават документите си лично, тъй като се извършва проверка на говорно-комуникативните им способности. При отрицателен резултат от проверката кандидат-студентът не може да участва в конкурса за тези специалности.

Чл.6. За покриване на разходите по конкурсите кандидат-студентите внасят такса, определена от Министерския съвет, чийто размер зависи от броя на заявените изпити. Лица с трайни увреждания и намалена трудоспособност (70 и над 70 на сто) и военноинвалиди се освобождават от заплащане на такса. От заплащане на такса се освобождават и кръгли сираци, и лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа и ненавършили 26 години. Освобождаване от заплащането на такса се извършва след представяне на необходимите документи.

Чл.7. Кандидатстващите за обучение в Русенския университет подават следните документи:

1. Заявление (по образец) до Ректора с посочен **телефон за контакти**. (Бланката се купува само от центровете, в които се подават документи).

2. Диплома за завършено образование и копие на дипломата, което се задържа след заверка от длъжностното лице, приемащо документите.

3. Квитанция за внесена такса за участие в кандидатстудентския конкурс (само за представителствата на Русенския университет).

4. Декларация, че не страдат от заболяванията, посочени в чл.3 (за кандидатстващите за **педагогическите** специалности и за специалностите **Медицинска сестра, Акушерка, Кинезитерапия, Евроатлантическа и глобална сигурност и Сигурност за граждани и собственост в трансгранична среда**).

Чл.8. (1) Конкурсните изпити се провеждат в две сесии – предварителна и редовна. Графиците за провеждане на конкурсните изпити от предварителната и редовната изпитни сесии са дадени в Приложения № 1, 2.

(2) Кандидатът има право да се яви на един и същ конкурсен изпит на всички обявени дати за него в предварителните изпитни сесии. Той може да се яви на същия изпит и в редовната изпитна сесия.

Когато при образуването на бала участва „избираем“ изпит, кандидат-студентът има право да се яви на всички избираеми изпити за съответната специалност в предварителните и в редовната изпитни сесии (Приложения № 3, 4, 5 и 6).

При образуването на състезателния бал за съответната специалност на кандидатите се зачита най-високата оценка.

IV. ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ

Чл.9. Организацията и провеждането на кандидатстудентските изпити и оценяването на знанията и уменията на кандидат-студентите се извършва от комисии, назначени със заповед на Ректора.

Чл.10.(1) Писмените конкурсни изпити са анонимни.

(2) Алтернативните варианти на изпитните материали за изпитите по рисуване, моделиране и чужд език се подготвят от комисии, назначени със секретна заповед на Ректора. Един от тези варианти се изтегля лотарийно преди началото на изпита, след което се съобщава на кандидат-студентите.

(3) Останалите кандидатстудентски изпити за прием на студенти в Русенския университет са под формата на Единен приемен изпит (ЕПИ) с продължителност 3 астрономически часа. ЕПИ е във вид на тест и се състои от две части – обща част и специална част. Общата част обхваща 20 въпроса (с коефициент 1) по български език и езикова култура. Специалната част обхваща 40 въпроса (с коефициент 2), които са в следните области по избор:

- български език;
- история на България;
- общотехническа подготовка по механика и техническо чертане;

- общотехническа подготовка по електротехника и електроника;
- математика;
- информатика и информационни технологии;
- икономическа география на България;
- биология;
- химия.

(4) Програмите за всички изпити са в съответствие с учебния материал, изучаван в средното училище.

Чл.11.(1) Конкурсните изпити започват в 9:00 или в 13:00 часа. Графиците за провеждане са поместени в Приложения № 1, 2. Окончателното разпределение на кандидатите по корпуси и зали се обявява в деня преди изпита. Кандидат-студентите са длъжни да се явят половин час преди началото на конкурсния изпит пред корпуса, в който е залата.

(2) При доказан опит за измама или за нарушаване на анонимността на конкурса, работата на кандидата се анулира и по-нататъшното му участие в конкурсните изпити и класирания се прекратява.

(3) По време на изпита не се разрешава ползването на мобилни телефони и други електронни средства. Наличието им сред вещите на кандидата ще се счита за опит за измама.

(4) Кандидат-студенти, които са се явили на изпит след обявяване на началото му, не се допускат в залата.

V. ПРОВЕРКА И ОЦЕНКА НА ПИСМЕНИТЕ РАБОТИ

Чл.12.(1) Писмените работи от Единните приемни изпити се проверяват от двама членове на комисия, назначена със заповед на Ректора, и работите се оценяват с точност до 0,10.

(2) Всяка конкурсна работа по чужд език се проверява и оценява поотделно и независимо от двама преподаватели по критерии, оповестени в деня на изпита, определени от комисията, подготвила темата. Всеки екзаминатор оценява работата с точност до 0,10. За оценка на работата се приема средноаритметичното на двете отделни оценки, когато разликата между тях е до 0,50. При наличие на разлика в двете оценки, надвишаваща 0,50, се провежда трето преглеждане и оценяване на работата.

(3) Практическите изпити се оценяват от комисии, назначени със заповед на Ректора. Оценката на кандидата се оформя като средноаритметично от оценките на отделните членове на комисията.

Чл.13.(1) Кандидатите могат да проверят писмените си работи и мотивите за поставената оценка в срок от три работни дни след оповестяването на резултатите от изпита.

(2) Обявените резултати от изпитите са окончателни и не подлежат на преоценка.

VI. ОБРАЗУВАНЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛНИЯ БАЛ

Чл.14.(1) Оценките от двата задължителни държавни зрелостни изпита, положени съгласно изискванията на чл.24 от Закона за народната просвета и чл.7 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план след **01.01.2008 г.**, се признават за оценки от съответстващи конкурсни изпити съгласно Приложение №7.

(2) За оценка от съответстващ конкурсен изпит се признава и оценката от положен след **01.01.2008 г.** трети държавен зрелостен изпит (по желание на ученика) по един от следните учебни предмети: математика, история и цивилизация, химия и опазване на околната среда, география и икономика, биология и здравно образование, английски, немски или френски език.

(3) Ако кандидатът се яви и на конкурсен изпит, при образуването на състезателния му бал се зачита по-високата оценка.

(4) ЕПИ със специална част *български език* и ЕПИ със специална част *история на България* за специалност **Право**, ЕПИ със специална част *биология* за специалностите **Акушерка** и **Медицинска сестра**, конкурсните изпити по *рисуване и моделиране* за специалност **Промислен дизайн** и *оценката на двигателната култура* за специалност **Кинезитерапия** са задължителни. Оценките от държавни зрелостни изпити **не могат** да заместват тези изпитни оценки.

(5) Състезателният бал за **инженерните специалности** се образува съгласно Приложение №3. При кандидатстване за тези специалности се изисква явяване на един или повече алтернативни изпити измежду ЕПИ със следните специални части: *български език; общотехническа подготовка по механика и техническо чертане; общотехническа подготовка по електротехника и електроника; математика и информатика и информационни технологии*. При явяване на повече от един изпит при образуване на състезателния бал се зачита най-високата оценка. Изборът на изпитите, на които ще се яви кандидатът, се определя от кандидат-студента при подаване на документите за кандидатстване.

При кандидатстване за специалността **Информационни и комуникационни технологии (на английски език)** освен явяването на един от посочените по-горе ЕПИ се изисква и полагане на конкурсен изпит по *английски език*.

(6) Състезателният бал за **инженерните специалности с биологична и химическа насоченост** се формира съгласно Приложение №4. При кандидатстване за специалността **Екология и техника за опазване на околната среда** се изисква явяване на един или повече алтернативни изпити измежду ЕПИ със следните специални части: *химия, биология, български език или математика*. Алтернативните ЕПИ при кандидатстване за специалностите **Биотехнологии, Технология на храните и Химични технологии** са със следните специални части - *химия, биология, общотехническа подготовка по механика и техническо чертане, общотехническа подготовка по електротехника и електроника, математика, информатика и информационни технологии и български език*. При явяване на повече от един изпит при образуване на състезателния бал се зачита най-високата оценка.

(7) Състезателният бал за специалностите **Кинезитерапия** и **Ерготерапия** от област на висшето образование *Обществено здраве* и **Акушерка** и **Медицинска сестра** от област на висшето образование *Здравни грижи* се формира съгласно Приложение №5. При кандидатстване за специалността **Кинезитерапия** се изисква явяване на втори конкурсен изпит - *оценка на двигателната култура*. При образуване на състезателния бал за специалността **Ерготерапия** се взема допълнително оценката по *чужд език* от задължителната подготовка от дипломата за средно образование, а при образуване на състезателния бал за специалностите **Акушерка** и **Медицинска сестра** – оценката по *химия*.

(8) Състезателният бал за **неинженерните специалности** се образува съгласно Приложение №6. Оценките по балообразуващите учебни предмети от дипломата за средно образование се вземат от задължителната подготовка. Когато има повече от една оценка от задължителната чуждоезикова подготовка, за оценка от дипломата по чужд език се взема по-високата оценка.

- (9) Състезателният бал за кандидатите, завършили колеж, се образува като сума от:
- средния успех от семестриалните изпити от дипломата за завършено колежанско образование;
  - средния успех от държавните изпити.

Чл.15.(1) Кандидат-студентите за специалностите **Маркетинг, Икономика, Бизнес мениджмънт, Публична администрация, Индуриален мениджмънт** и **Международни икономически отношения** полагат ЕПИ със следните специални части по избор: *икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни*

технологии или *математика*. При явяване на повече от един изпит при образуване на състезателния бал се зачита най-високата оценка.

(2) Изпитът по чужд език за специалностите **Начална училищна педагогика и чужд език и Международни икономически отношения** се провежда по *английски, немски или френски език* според заявката на кандидат-студента, направена при подаване на документите. Класирането за всяка от специалностите е общо, независимо от изборния чужд език.

При образуване на бала за специалност **Начална училищна педагогика и чужд език** се взема най-високата оценка от задължителната подготовка по чужд език от дипломата за средно образование.

(3) Специализирането по изборния език за специалностите **Начална училищна педагогика и чужд език и Международни икономически отношения** може да се осъществи само, ако записалите се студенти са достатъчно, за да се формира група за изучаването на този език. Ако такава група не може да бъде формирана, приетите студенти ще бъдат включени в група с друг чужд език по тяхно желание, като им бъде **осигурено допълнително интензивно обучение по този език срещу заплащане**.

(4) При кандидатстване за специалностите **Европеистика и глобалистика (на английски език) и Европеистика и многостепенно управление** се изисква полагане на конкурсен изпит по *английски език*. При образуване на бала се взема оценката от задължителната подготовка от дипломата за средно образование по английски език.

(5) Изпитът по чужд език за специалността **Педагогика на обучението по български език и чужд език** във Филиала на Русенския университет в Силистра се провежда по *английски, френски или румънски език* според заявката на кандидат-студента, направена при подаване на документите. С тази заявка се избира и разновидността на специалността. При образуване на бала се взема оценката от задължителната подготовка от дипломата за средно образование по английски, френски или румънски език в съответствие с направената заявка за избор на чужд език от кандидат-студента.

(6) Ако в дипломата си за средно образование кандидатът няма оценка по чуждия език, по който е полагал конкурсен изпит, при образуването на бала се взема оценката по езика, който е изучавал, а ако оценките в задължителната подготовка са по два различни езика - по-високата.

(7) Ако кандидатът не е полагал конкурсен изпит по чужд език, при образуването на бала се взема най-високата оценка от задължителната подготовка по чужд език от дипломата за средно образование.

Чл.16.(1) Конкурсните изпити, които са положени в други **акредитирани** висши училища, се признават при всички класирания. За целта кандидатът трябва да представи в *Учебен сектор* документ с резултата от изпита **не по-късно от един работен ден** преди датата за обявяване на резултатите от съответното класиране.

(2) Кандидат-студентите, лауреати на национални и международни олимпиади, проведени през учебната 2015/2016 година, се приемат без конкурс съгласно чл.68, ал.5 от Закона за висшето образование в специалности, за които съответстващият на олимпиадата изпит е определящ. Когато конкурсните изпити за една специалност са повече от един, на лауреатите се признава оценка отличен 6,00 за този от тях, който е в съответствие с предмета на олимпиадата.

(3) Резултатите на кандидат-студентите, класирали се на призови места на национални олимпиади и състезания, проведени през учебната 2015/2016 година, се приравняват и признават за оценки от конкурсни изпити, положени в Русенския университет по методики, утвърдени от съответните изпитни комисии. Резултатите от олимпиадата по *техническо чертане* се приравняват и признават за оценки от ЕПИ със специална част *общотехническа подготовка по*

механика и техническо чертане и се вземат предвид само при кандидатстване за **машинно-инженерните специалности**. Документите, удостоверяващи постигнатите резултати на националните олимпиади и състезания, издадени от съответния организационен комитет, се представят при подаването на документите за кандидатстване, а списъците с приравнените и признати оценки се обявяват не по-късно от три работни дни след изтичането на срока за подаване на документите за кандидатстване.

(4) Степента на владееене на чужд език от кандидат-студентите, доказана чрез придобити международни сертификати, се приравнява и признава за оценка от конкурсен изпит по чужд език, положен в Русенския университет по методика, приета от изпитната комисия по съответния език. Сертификатите, удостоверяващи степента на владееене на чуждия език, се представят при подаването на документите за кандидатстване, а списъците с приравнените и признати оценки се обявяват не по-късно от три работни дни след изтичането на срока за подаване на документите за кандидатстване.

(5) Със свое решение Академичният съвет може да признае за съответстващи конкурсни ЕПИ постиженията от олимпиади, специализирани тестове, състезания или други форми на извънкласна работа, проведени съвместно със средни училища.

VII. ПРЕДВАРИТЕЛНО КЛАСИРАНЕ И ЗАПИСВАНЕ НА КАНДИДАТ–СТУДЕНТИ

Чл.17.(1) Предварителното класиране и записване се извършва в периода от 01.06 до 05.07.2016 г.

(2) В предварително класиране и записване могат да участват всички кандидат-студенти, които притежават диплома за завършено средно образование и имат балообразуващи оценки от положени предварителни кандидатстудентски изпити през 2015/2016 г. или от държавни зрелостни изпити след 01.01.2008 г.

(3) За предварително класиране и записване са обявени 50% от утвърдените бройки за плановите места по държавна поръчка **редовно** обучение за следните специалности:

- специалности в Русенския университет: **Земеделска техника и технологии, Мениджмънт и сервиз на техниката, Климатизация, хидравлика и газификация, Аграрно инженерство, Екология и техника за опазване на околната среда, Растениевъдство, Машинно инженерство, Мениджмънт на качеството и метрология, Индустриално инженерство, Строително инженерство, Електроенергетика и електрообзавеждане, Компютърно управление и автоматизация, Електроника, Компютърни системи и технологии, Интернет и мобилни комуникации, Информационни и комуникационни технологии (на български или на английски език), Транспортна техника и технологии, Технология и управление на транспорта, Маркетинг, Икономика, Евроатлантическа и глобална сигурност, Сигурност за граждани и собственост в трансгранична среда, Бизнес мениджмънт, Публична администрация, Индустриален мениджмънт, Компютърни науки, Информатика и информационни технологии в бизнеса, Начална училищна педагогика и чужд език, Социална педагогика, Педагогика на обучението по математика и информатика, Български език и история и Финансова математика;**

- специалности във Филиал Силистра: **Електроинженерство, Автомобилно инженерство, Педагогика на обучението по български език и чужд език (английски, френски, румънски), Педагогика на обучението по физика и информатика;**

- специалности във Филиал Разград: **Химични технологии, Биотехнологии и Технология на храните.**

(4) Кандидатите посочват в кандидатстудентските си документи само една от изброените специалности в чл.17 ал.(3). Приетите студенти се записват по реда, описан в чл.23. Записаните студенти **не участват** в следващи класирания.

VIII. КЛАСИРАНЕ НА КАНДИДАТ–СТУДЕНТИТЕ

Чл.18.(1) В класирането за всяка отделна специалност участват само кандидатите, които са положили успешно предвидените за специалността състезателни изпити или имат призната за оценка от съответстващ конкурсен изпит оценка от положен след 01.01.2008 г. държавен зрелостен изпит.

(2) Класирането се извършва от компютърна програмна система по посочената в молбата последователност на шифрите на специалностите.

Чл.19.(1) Класирането се извършва на етапи в две категории - мъже и жени:

- по низходящ ред на състезателния бал и
- по реда на посочените в състезателния картон шифри на специалностите.

При всяко класиране със заповед на Ректора се обявяват списъци на приетите за всяка специалност по категории на кандидатите и форми на обучение. За специалностите, в които са останали незаети места, след изтичане на посочения в чл.21 срок за записване, се провежда следващо класиране.

(2) Когато на последното място за приемане по дадена специалност и категория се класират двама или повече кандидати с равен състезателен бал, всички те се приемат за студенти.

(3) Незаетите места за мъже в хода на класирането могат да се трансформират в места за жени и обратно.

Чл.20.(1) При **първото класиране**, в зависимост от бала си, всеки кандидат-студент може да се окаже:

- приет по първото си желание;
- приет, но не по първото си желание;
- неприет по нито една специалност.

(2) Кандидат-студентите, приети по **първото** си желание, не могат да участват в следващи класирания.

(3) Кандидат-студентите, приети не по първо желание при първо класиране, могат със заявление до Ректора да декларират своята готовност да се обучават в Русенския университет и да поискат **запазване на мястото и допускане до участие** във второто класиране, с оглед удовлетворяване на по-предно желание.

(4) Приетите кандидат-студенти, неподали заявление за запазване на мястото и **незаписали се** в посочения в чл.21 срок, **отпадат от участие в следващо класиране**.

(5) **Второ класиране** се извършва за онези специалности, при които след първото класиране са останали незаети места. В него участват всички кандидати, които са подали заявления за запазване на мястото и допускане до участие във второто класиране и всички неприети кандидати. Незаписалите се в сроковете, според чл.21, отпадат от участие в следващо класиране и незаетите от тях места се считат за свободни.

(6) Ако и след второто класиране в някоя специалност останат незаети места, се провеждат **допълнителни класирания** до запълване на всички планови места. В тях участват неприетите до момента кандидати, **регистрирали се в Учебен сектор със заявление по образец**.

(7) В **първото допълнително класиране** се допускат и онези новозаписани студенти, които са готови да се откажат от специалността, в която са приети, ако бъде удовлетворено по-предно тяхно желание. Такива студенти подават при **записването си** във факултетната канцелария заявление до Ректора по образец. Право да подадат заявления имат само записалите се не по първо желание.

(8) Графикът за класиранията и сроковете за записванията при допълнителните класирания се определят със заповед на Ректора.

(9) При наличие на важни причини за пропускане на сроковете по чл.21, Ректорът може да разреши отново включване в конкурса и участие в допълнителните класирания на кандидати, незаписали се при по-предно класиране. Заявления за такова разрешение се подават в Учебен сектор.

Чл.21.(1) Кандидат-студентите **са длъжни да се информират на място, по телефона или чрез интернет адрес: <https://online.uni-ruse.bg>** относно резултатите от класирането и сроковете за записването, както и за сроковете за заявяване на участие в следващи класирания. Русенският университет не носи отговорност в случаите на неспазване на тези срокове от страна на кандидат-студентите.

(2) Приетите след всеки етап на класирането кандидат-студенти потвърждават желанието си да се обучават в Русенския университет, като се запишат в съответната факултетна канцелария. Ако записването не се извърши в определения срок, се счита, че незаписалите са се отказали от правото си да се обучават в Русенския университет.

(3) Резултатите от първото класиране се обявяват до 11 юли, а записването започва от 11 юли и приключва до 16,00 часа на 15 юли.

(4) Резултатите от второто класиране се обявяват до 18 юли, а записването започва от 18 юли и приключва до 16,00 часа на 22 юли.

Чл.22. Обучението по обявена специалност в първи курс може да започне, ако след приключване на класиранията в тази специалност са записани не по-малко от 20 студенти. Ако това условие не е изпълнено, на записалите се студенти се разрешава, след положително резолирано от Ректора заявление, да се запишат в друга специалност от същото професионално направление, за която е валиден положеният от кандидата конкурсен изпит.

IX. ЗАПИСВАНЕ НА НОВОПРИЕТИТЕ СТУДЕНТИ

Чл.23.(1) Записването на новоприетите студенти се извършва във факултетната канцелария към факултета, отговарящ за обучението по съответната специалност. При записването се представят следните документи:

1. диплома за завършено образование, която след снемането на необходимите данни се връща на студента;

2. лична карта, която след проверка се връща на студента;

3. квитанция за платена семестриална такса (заплащането ѝ става преди записването на студентите, по входящ номер);

4. четири снимки с формат 3,5x4,5 cm;

5. медицинско удостоверение от личния лекар (специалности с педагогическа и медицинска насоченост, Евроатлантическа и глобална сигурност и Сигурност за граждани и собственост в трансгранична среда);

6. комплект документи за студента: студентска книжка, лична карта, именник, уверение - 2 екземпляра (закупуват се от книжарницата на университета);

7. картон за студентското положение и заявление-декларация (получават се от факултетната канцелария).

(2) Лица с трайни увреждания и намалена трудоспособност (70 и над 70 на сто) и военноинвалиди се освобождават от заплащане на семестриалната такса. От заплащане на семестриална такса се освобождават и кръгли сираци, и лица, отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа и ненавършили 26 години.

Чл.24. Братя и сестри, приети за студенти в Русенския университет в различни специалности, след второто класиране могат да поискат със заявление до Ректора да се обучават заедно в една от специалностите, в които са приети.

Чл.25.(1) При записването си студентите са длъжни да се запознаят с *Графика на учебния процес*.

(2) Преместването на новоприети студенти в друго висше училище, факултет, специалност или друга форма на обучение може да стане след успешното приключване на първата учебна година - при условия и ред, определени в *Правилника за дейността на Русенския университет* и *Вътрешните правила за учебната дейност*.

(3) Напускането на университета по собствено желание може да стане след приключване на първия учебен семестър.

(4) Записалите се за студенти **нямат право** да се обучават на държавна издръжка в повече от една специалност едновременно в същото или в друго висше училище.

(5) Внесената при записването такса за обучение не се връща на вече записалите се за студенти и отказали се след това от правото си за обучение в Русенския университет.

X. ОБУЧЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В ЧУЖБИНА

Чл.26.(1) За местата с пълен или частичен срок на обучение в чужбина, съгласно подписаните междуправителствени спогодби за образователен обмен, могат да кандидатстват студенти, обучаващи се в Русенския университет за придобиване на образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" след завършено средно образование.

(2) За пълен срок на обучение могат да кандидатстват-студенти от първи курс, а за частичен - студенти, които не са в първата година на обучението си.

Чл.27.(1) Студентите от Русенския университет могат да продължат обучението си в чужбина извън местата по чл.26, ако сами си осигурят необходимите финансови средства и отговарят на условията, определени от приемащата страна.

(2) На кандидатите по ал.1 се издава документ за обучение в чужбина от Ректора на Русенския университет, а при изричното изискване от приемащата страна - и от Министерството на образованието и науката.

Чл.28. Обучаващите се в чужбина студенти на Русенския университет, които са се завърнали в страната преди изтичането на срока на обучението им, могат да продължат обучението си в Русенския университет по специалността, по която са били приети. Условията за продължаване на обучението на завърналите се от чужбина студенти, които не са приемани в Русенския университет, се определят от Ректора.

XI. ОБУЧЕНИЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ГРАЖДАНИ

Чл.29. В Русенския университет се обучават чуждестранни студенти:

- на собствена издръжка;
- съгласно актове на Министерския съвет;
- в изпълнение на междуправителствени спогодби за образователен, научен и културен обмен.

Чл.30.(1) Чуждестранните граждани, кандидати за обучение на собствена издръжка в Русенския университет, подават в Дирекция *Чуждестранни студенти* не по-късно от 1 октомври следните документи:

1. заявление (по образец – <http://foreing.uni-ruse.bg>) до Ректора на Русенския университет за обучение по избраната специалност;

2. легализирано и преведено на български език фотокопие на дипломата за средно образование;

3. легализирана и преведена на български език справка за получените оценки по изучаваните дисциплини от дипломата за средно образование;

4. легализиран и преведен на български език документ, издаден от компетентен орган от страната от която е кандидат-студентът, с който се удостоверява правото за провеждане на обучението във висше училище;

5. легализирано и преведено на български език медицинско свидетелство, издадено в едномесечен срок преди датата на кандидатстване;

6. декларация за идентичност на имената – за лица с двойно гражданство;

7. фотокопие от документа за самоличност – страницата с личните данни, изписани на латиница;

8. снимки – 6 бр., формат 3,5x4,5 см.

(2) Таксите за обучение се определят от Министерския съвет в годишен размер. Студентите заплащат таксата на две равни вноски в началото на всеки семестър.

(3) Лицата с двойно гражданство, едното от които е българско, заплащат половината от размера на определената по ал.2 такса.

(4) Одобрените чуждестранни граждани се записват за студенти след успешно завършен курс за езикова и специализирана подготовка в Република България.

(5) Лицата, които владеят езика, на който ще се извършва обучението, полагат изпити по учебния план от курса за езикова и специализирана подготовка.

(6) Студенти, докторанти и специализанти - граждани на държавите-членки на Европейския съюз и на Европейското икономическо пространство, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани.

Чл.31.(1) Чуждестранните граждани, приети за обучение, съгласно актове на Министерския съвет и в изпълнение на междуправителствени спогодби за образователен, научен и културен обмен, могат да сменят специалността си или висшето училище само с решение на Министерството на образованието и науката.

(2) Чуждестранните граждани, приети за обучение, съгласно актове на Министерския съвет и в изпълнение на междуправителствени спогодби, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани. От такса за обучение се освобождават студентите от Украйна и Молдова - по силата на приети протоколи за сътрудничество.

Чл.32. Чужденци могат да кандидатстват за обучение и при условията и по реда за приемане на български граждани във висшите училища на Република България, ако имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България или имат статут на бежанци.

Чл.33. Българи, живеещи извън Република България, както и лицата с двойно гражданство, едното от които е българско, завършили средното си образование в чужбина, могат да кандидатстват на общо основание като български граждани, само ако преди подаването на документите си, в сроковете според чл.5, дипломата им е призната от Регионалния инспекторат по образованието.

Чл.34. Българи, живеещи извън Република България, както и лицата с двойно гражданство, едното от които е българско и приети по условията на чл.33, заплащат такси за обучението си при условията и по реда, определени за българските граждани, освен ако в международен договор е предвидено друго.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. За проявена недобросъвестност или неспазване на установения ред при оценяването на писмените работи, обработката на кандидатстудентските документи, класирането и записването на студентите, членовете на комисиите се наказват съгласно чл.58 ал.1 т.7 от Закона за висшето

образование, а лицата от административния персонал - по чл.188 от Кодекса на труда. Ако извършеното деяние е престъпление, за него се уведомява Прокуратурата.

§ 2. Кандидат-студенти, послужили си с измама при подготовката и представянето на документите или при участието си в изпитите, се отстраняват от по-нататъшно участие в конкурсните изпити и класирания. При необходимост се уведомява Прокуратурата за търсене на наказателна отговорност.

§ 3. Когато в дипломата за завършено средно образование на български или на чуждестранни граждани, живеещи постоянно или временно в Република България, **липсва оценка**, която участва в образуването на състезателния бал, кандидатите **полагат зрелостен изпит** по този предмет в средно училище, определено от Регионалния инспекторат по образованието.

§ 4. Когато в дипломата за средно образование има повече от една оценка по балообразуващ предмет от задължителната подготовка, за балообразуваща се приема най-високата оценка, ако тя не е ползвана като оценка от конкурсен изпит. За завършилите средно образование преди 2008 г. оценките от зрелостните изпити не могат да се ползват като оценки от конкурсни изпити.

§ 5. **Неприети** кандидат-студенти, които са с трайни увреждания и намалена работоспособност (70 или над 70 на сто), майки с три и повече деца, военноинвалиди, както и близнаци, кандидатстващи в Русенския университет - при условие, че единият е приет за студент, могат да подадат заявление до Ректора в срок **до 5 август** (придружено със съответните документи) за допълнителен прием за обучение. Заявление за допълнителен прием в указания срок могат да подадат и неприети кандидат-студенти, които са кръгли сираци или са отглеждани до пълнолетието си в домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа, и ненавършили 26 години. Ректорът може да ги запише за студенти в специалност, за която има възможност. Кандидатите трябва да са издържали успешно конкурсните изпити, предвидени за тази специалност.

§ 6. При допуснати технически грешки Ректорът може, със специална заповед, да възстанови правата на засегнатите несправедливо кандидат-студенти. Заявления и жалби по кандидатстудентски въпроси се подават в *Учебен сектор* **до 5 август**. След тази дата заявления и жалби не се приемат.

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

РИСУВАНЕ

РИСУВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКИ ОБЕКТ

Изпълнява се черно-бяла рисунка с молив, формат 45/56 см, на прост малкогабаритен технически обект. Изпълнението трябва да отговаря на изискванията:

- * поместване на изображението във формата на листа; мащабност, т.е. съблюдаване на необходимия мащаб;
- * линейна перспектива на изображението; пропорциониране, т.е. съразмерност на линейни размери, площи и обеми;
- * светлосенъчно изграждане, т.е. пресъздаване на обем и релеф с помощта на светлосенките;
- * изява на визуален център, цвят, материал.

Кандидат-студентите си осигуряват всички необходими материали за изпита.

Времетраене на изпита: **6 часа**.

МОДЕЛИРАНЕ

МОДЕЛИРАНЕ НА ПРОМИШЛЕНО ИЗДЕЛИЕ

Поставя се задача, свързана с необходимостта от създаване на промишлено изделие, което по предназначение, структура и особеност отговаря на изискванията за понятност и достъпност за всички кандидат-студенти. По зададено словесно или словесно-схематично описание задачата изисква предлагане на собствено решение, което трябва да се моделира с пластичен материал (пластилин).

Изпълнението трябва да отговаря на изискванията:

- * съответствие на решението с постановката на задачата и със зададените изисквания и ограничения;
- * използване на подходящи форми, обеми, връзки и преходи между съставните части;
- * ергономичност на решението, т.е. осигуряване на лесно и удобно манипулиране и обслужване;
- * съблюдаване на основни свойства и средства на композицията; оригиналност на идеята и прецизност на изпълнението.

Кандидат-студентите носят задължително необходимите им технически средства за моделиране (ножове - големи и малки, шпакли и др.). Пластичният материал се предоставя от университета.

Времетраене на изпита: **6 часа**.

ЧУЖД ЕЗИК (английски, немски, френски, румънски)

Конкурсният изпит по чужд език включва четири компонента, които целят проверка на основните езикови умения на кандидатите: разбиране на текст при слушане, разбиране на текст при четене, владение на основните граматически и лексикални структури и писане на кратък текст.

Изпитът е съобразен с възприетите в страната стандартизирани изпити по чужд език. Кандидатите имат възможност да наберат точки от всяка изпълнена задача; неизпълнението на някои от задачите не води до анулиране на цялата изпитна работа.

От кандидатите се очаква да покажат умения за справяне с чуждия език на средно напреднало равнище, което се придобива след успешно завършване на чуждоезиковото обучение във всички видове средни училища или чрез други форми на изучаване на чужд език (ниво А2 – В1 на Европейската езикова рамка). Завършилите езиково училище или езикови паралелки имат добри шансове за постигане на отличен резултат.

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

Подходяща подготовка за изпита е кандидатите да направят преговор на изученото в средното училище или в курсовете, които са посещавали.

Допълнителни указания могат да се получат от катедри *Европеистика* и *Чужди езици* – Русе и катедра *Филологически науки* – Силистра.

Времетраене на изпита: 4 часа.

ПРИМЕРИ:

1. Слушане:

На кандидатите се четат по два пъти два различни кратки текста. Те ги изслушват поотделно и ограждат правилните отговори на поставените към тях въпроси.

2. Четене:

Даден е текст, след който има въпроси с отговори, от които кандидатите трябва да ограждат правилния.

3. Граматика и лексика:

Дадени са 40 изречения с липсваща дума или израз. Кандидатите трябва да изберат и ограждат правилния отговор от предложените варианти.

4. Писане:

Даден е текст, последван от въпрос към него. Кандидатите трябва да дадат разширен отговор на въпрос по темата от текста в рамките на 300 думи (една ръкописна страница, формат А4). В тази задача кандидатите трябва да покажат уменията си да организират и излагат правилно и подредено своите мисли на чужд език.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Учебници по чужд език за VIII – XII клас, одобрени от МОН.
2. Различни европейски и американски учебни езикови системи за стандартизирани тестове, съпоставими с Европейската езикова рамка.
3. Примерни тестове за конкурсен изпит по чужд език от предходни години, публикувани на сайта на Русенския университет „Ангел Кънчев”.

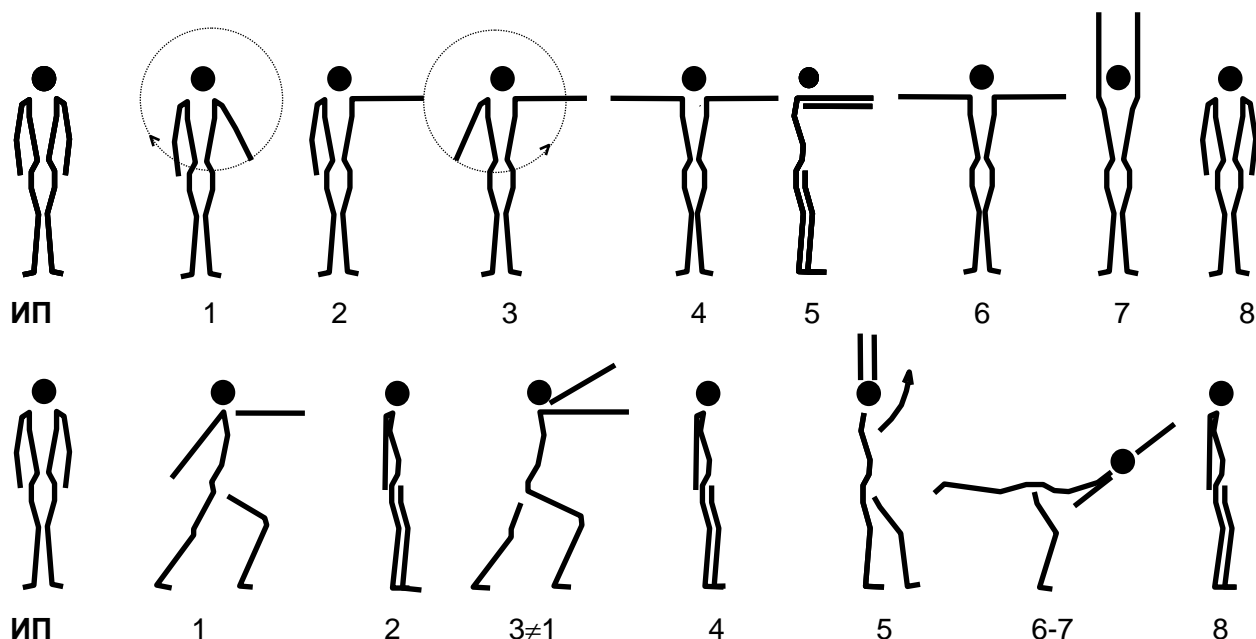
ОЦЕНКА НА ДВИГАТЕЛНАТА КУЛТУРА

Оценката на двигателната култура се формира чрез:

- самостоятелно изпълнение на задължително съчетание от типа на основната гимнастика с продължителност четири осморки.

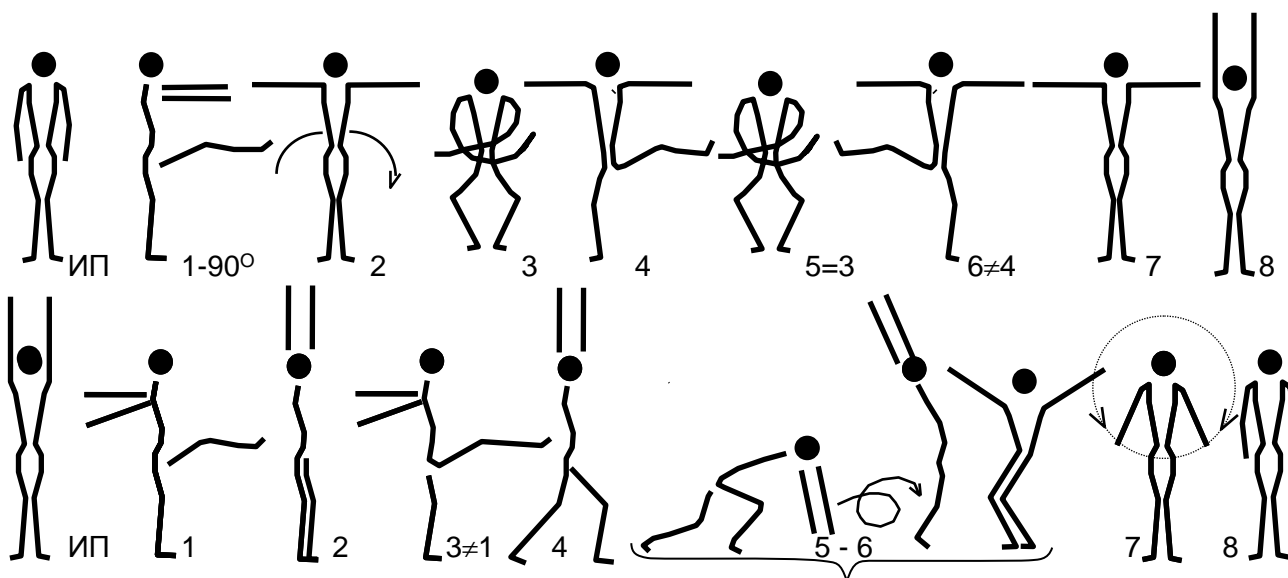
- тест по баскетбол;

СЪЧЕТАНИЕТО ПО ОСНОВНА ГИМНАСТИКА включва следните осморки:

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

I Осморка		II Осморка	
ИП	Стоещ	ИП	Стоещ
1-2	Вътрешен кръг с лява ръка до встрани	1	Стъпка с ляв крак до напад, повдигане на дясна ръка напред, лява ръка встрани
3-4	Вътрешен кръг с дясна ръка до встрани	2	Стъпка до изходно положение
5	Мах с ръце през долу до напред	3	Противоравно изпълнение на 1
6	Разтваряне на ръце до встрани	4	Стъпка до изходно положение
7	Повдигане на ръце горе, на пръсти, поглед нагоре	5	Мах и стъпка с ляв или десен (удобния) крак, ръце през напред до горе
8	Снемане на ръце през страни до изходно положение	6-7	Повдигане на десен или ляв крак назад до равновесие (везна), снемане ръце встрани
		8	Изправяне до изходно положение

III Осморка		IV Осморка	
ИП	Стоещ	ИП	Стоещ, ръце горе
1-2	Мах с ляв крак и ръце напред, обръщане на 90° надясно и долен лицев кръг с дясна ръка, до ръце встрани, снемане на крака	1	Мах с ръце долу назад и ляв крак напред
3	Полуклек и кръстосване ръце пред тялото	2	Мах до изходно положение
4	Изправяне и повдигане на ляв крак встрани, ръце встрани	3	Противоравно на 1
5	Полуклек и кръстосване ръце пред тялото	4	Повдигане на ръце горе и стъпка с десен крак до напад
6	Противоравно на 4	5-6	Гръбно претъркаляне (кълбо) до клетнала опора, скок дъга до полуклек, ръце встрани
7	Снемане на десен крак до стоеж, повдигане ръце встрани	7	Долен лицев кръг с ръце до стоеж, ръце встрани
8	Повдигане на ръце горе	8	Снемане на ръцете до стоеж

Изисквания към изпълнителя:

1. *Телодържание:* тялото да участва в отделните моменти на изпълнението, да има елегантност, телесна изразителност, единство в движението на трупа и ръцете.

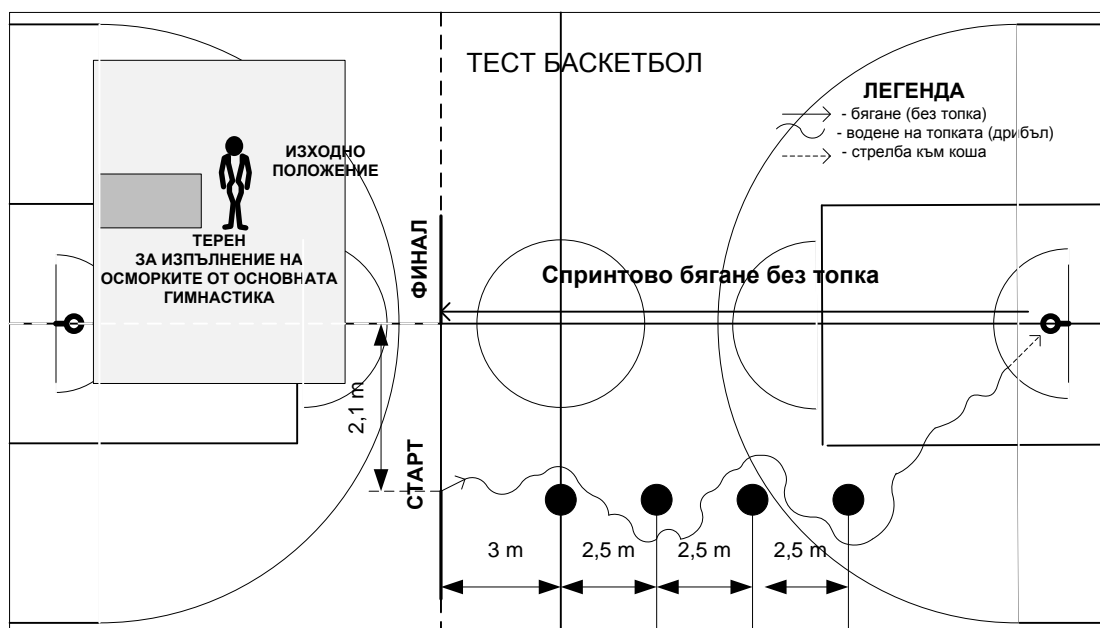
2. *Координация и амплитуда на движението:* съчетанието да се играе непринудено и изразително, да няма загуба на равновесие, допълнителна опора, да не липсва достатъчна амплитуда.

3. Точност: сигурност на изпълнението, точност на посоките и движенията с трупа и крайниците.

4. Ритъм и темп на изпълнение.

ТЕСТ ПО БАСКЕТБОЛ

Тестът по баскетбол включва водене на топката между четири стойки, наредени в права линия, на разстояние 2,5 метра една от друга. Първата стойка е на разстояние 12 метра от крайната линия на баскетболното игрище и на 3 метра от страничната линия. Старт-финалната линия е на 3 метра от първата стойка. След излизане от дясната страна на последната стойка следва водене до коша и стрелба със **задължително вкарване!** Следва спринтово (бързо) бягане **без топка** до старт-финалната линия. Тестът започва след звуков сигнал (свирка). Изисква се спазване на баскетболните правила.

Тестът се изпълнява за време и се оценява по таблица за постижението в секунди.

оценка	мъже	жени	оценка	мъже	жени
Слаб 2,00	над 15,1 s	над 20,2 s	Мн. добър 4,50	9,2 – 9,6	11,7 – 12,4
Среден 3,00	13,9 – 15,0	18,2 – 20,1	Мн. добър 4,75	8,8 – 9,1	11,0 – 11,6
Среден 3,25	12,9 – 13,8	17,0 – 18,1	Мн. добър 5,00	8,5 – 8,7	10,3 – 10,9
Добър 3,50	11,9 – 12,8	15,8 – 16,9	Мн. добър 5,25	8,2 – 8,4	9,6 – 10,2
Добър 3,75	10,0 – 11,8	14,6 – 15,7	Отличен 5,50	7,9 – 8,1	9,2 – 9,5
Добър 4,00	10,3 – 10,9	13,5 – 14,5	Отличен 5,75	7,6 – 7,8	8,9 – 9,1
Добър 4,25	9,7 – 10,2	12,5 – 13,4	Отличен 6,00	под 7,6 s	под 8,8 s

Крайната оценка за двигателна култура се формира като средноаритметична от оценката за теста по баскетбол и оценката по основна гимнастика. Всеки кандидат има право на два опита, като за класирането се зачита по-добрият. При слаба оценка на един от тестовете крайният резултат е слаб.

Катедра *Физическо възпитание и спорт* (тел.888 624) организира консултации, които ще се провеждат от преподавателите в спортен комплекс "Академик" на Русенския университет от **27 юни до 06 юли** включително, от 8:00 до 12:00 часа. Препоръчваме на кандидат-студентите лично да се запознаят с условията в залата.

Както за консултациите, така и за изпита са задължителни спортното облекло и спортни обувки за зала !

ЕДИННИ ПРИЕМНИ ИЗПИТИ (ЕПИ)

Останалите кандидатстудентски изпити за прием на студенти в Русенския университет са под формата на **Единен приемен изпит (ЕПИ)** с продължителност 3 астрономически часа. ЕПИ е във вид на тест и се състои от две части – обща част и специална част:

- **Общата част**, която включва 20 въпроса (с коефициент 1), е по български език и езикова култура;
- **Специалната част**, която включва 40 въпроса (с коефициент 2), е в следните области:
  - български език;
  - история на България;
  - общотехническа подготовка по механика и техническо чертане;
  - общотехническа подготовка по електротехника и електроника;
  - математика;
  - информатика и информационни технологии;
  - икономическа география на България;
  - биология;
  - химия.

ОБЩА ЧАСТ НА ЕПИ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЕЗИКОВА КУЛТУРА

Общата част на ЕПИ по *български език и езикова култура* се провежда под формата на тест, състоящ се от тестови задачи с множествен отговор. Целта е да се провери правописната и пунктуационната култура на кандидат-студентите.

Установява се доколко кандидат-студентът владее общите правописни правила на съвременния български книжовен език, като например: отбелязване на звуковия състав на думите (ятъв преглас; вмятане и изпадане на гласни; редукция на гласни; уподобяване на съгласни; удвояване на съгласни); употреба на главни и малки букви; слято, полуслято и разделно писане на сложни и съставни думи.

Обръща се внимание на лексикалната и на граматическата правилност на речта: синоними и антоними; фразеологични словосъчетания; употреба на членувани форми; бройна форма на съществителните имена от мъжки род; по-особени случаи на съгласуване по число и др.

Проверява се също в каква степен кандидат-студентът е овладял правилата за употреба на препинателните знаци в простото и в сложното изречение.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Игнатова-Цонева, Д.** Български език и речева култура. Русенски университет „А. Кънчев“. Русе, 2013.
2. **Официален правописен речник** на българския език. С., БАН, 2012.
3. **Правопис и пунктуация** на българския език. Основни правила. С., БАН, 2011.

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. В кой ред фразеологичните словосъчетания са синоними?

- А) отивам далеч; отивам на кино от пет до шест
- Б) от игла до конец; от дума на дума
- В) през куп за грош; ни в клин ни в ръкав
- Г) плета си кошницата; опичам си работата
- Д) обирам си крушите; обирам калая

Отговор: Г

2. В кой ред всички думи са написани правилно?

- А) усмивка, осмивам, усмихнат
- Б) онагледя, умия, овия

- В) озаконя, оглавя, обеля
- Г) двуюк, двуетажен, двудневен
- Д) употребявам, упорочавам, углеждам

Отговор: А

3. В кое изречение е употребена грешна форма на местоимение?

- А) Който не работи, не трябва да яде.
- Б) Не ми се говори с никой.
- В) Не разчитай на никого, само на себе си.
- Г) Когото и да попиташ, ще ти каже.
- Д) Не срещна никого на уреченото място.

Отговор: Б

4. В кое изречение има пунктуационна грешка?

- А) – Обичам те, мое мило Отечество!
- Б) – Ти майсторе, в чужди работи не се бъркай!
- В) – Бай Давиде, ти друга работа нямаш ли?
- Г) – Господин инспекторе, да ви представя госпожица Стоянова.
- Д) – Мястото е диво, брате Ромиле – заговори пръв Теодосий.

Отговор: Б

СПЕЦИАЛНИ ЧАСТИ НА ЕПИ

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Специалната част от ЕПИ *по български език* се провежда под формата на тест, състоящ се от тестови задачи с множествен отговор. Целта е да се провери правописната и пунктуационната култура на кандидат-студентите.

Изпитният тест включва задачи, чрез които се установява доколко кандидат-студентът владее общите правописни правила на съвременния български книжовен език, като например: отбелязване на звуковия състав на думите (ятов преглас; вмятане и изпадане на гласни; редукция на гласни; уподобяване на съгласни; удвояване на съгласни; правопис на съчетания от съгласни в думите); употреба на главни и малки букви; слято, полуслято и разделно писане на сложни и на съставни думи.

Обръща се внимание още на лексикалната и на граматическата правилност на речта: синоними и антоними; фразеологични словосъчетания; членуване с пълен и кратък член на съществителните имена от мъжки род, единствено число; членуване на еднородни части; бройна форма на съществителните имена от мъжки род; по-особени случаи на съгласуване по число и др.

Проверява се също в каква степен кандидат-студентът е овладял правилата за употреба на препинателните знаци в простото и в сложното изречение.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Игнатова-Цонева, Д.** Български език и речева култура. Русенски университет „А. Кънчев“. Русе, 2013.
2. **Официален правописен речник** на българския език. С., БАН, 2012.
3. **Правопис и пунктуация** на българския език. Основни правила. С., БАН, 2011.

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. В кой ред фразеологичните словосъчетания са антоними?

- А) не съм вчерашен; врял и кипял съм
- Б) зад девет морета; на една ръка разстояние
- В) вдигам си чуковете; вдигам гълъбите
- Г) белязано магаре; черна овца
- Д) бял като въглен; бял като на тенджерата дъното

Отговор: Б

2. В кой ред има правописна грешка?

- А) есенно, военно, именно
- Б) беззвучно, беззлобно, беззаветно
- В) оттеглям, оттичам, оттласквам
- Г) поддържам, наддавам, подтискам
- Д) наддумам, отдавам, надделявам

Отговор: Г

3. В кое изречение Не е допусната граматическа грешка?

- А) Над триста войници участваха в спасителната акция.
- Б) Не зная колко ученика има в този клас.
- В) На листа има толкова редове, колкото да си напиша името.
- Г) Десет пътника останаха без билети.
- Д) Тридесет скиора обучи ски училището.

Отговор: А

4. В кое изречение няма пунктуационна грешка?

- А) За пръв път бях дошъл да почивам, да скитам, да ловя риба, да плувам, или да лежа върху пясъка, да правя това, което ми се иска.
- Б) Работехме и лете, и зиме, трупахме пари, няхахме време за губене.
- В) Значи, за да има прометеевци, исусовци и бруновци, трябва да има и такива, които ги приковават разпъват и изгарят.
- Г) Лука дълго мълча като гледаше под вежди пленника, който бе приседнал на един обгорен пън, покорен и смирен.
- Д) В ръката на патриарха задрънка едра кадилница от, която излизаше такъв гъст тамянов дим, че хората се виждаха като през завеса.

Отговор: Б

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Специалната част от ЕПИ по *История на България* се провежда под формата на тест и има за цел да установи знанията на кандидат-студентите по отношение на важни исторически събития, дати и личности от различните периоди на българската история. Това дава възможност да се провери доколко задълбочено кандидат-студентът познава учебния материал по *История на България*, изучаван в средните училища като задължителна или профилирана подготовка в X, XI и XII клас.

Кандидатстудентският тест се състои от 40 задачи, към всяка от които има предвидени 4 отговора, в това число един верен. Включените въпроси са структурирани в 4 раздела от областта на:

- Първа българска държава;
- Втора българска държава;
- Османски период и Българско възраждане;
- Трето българско царство.

КОНСПЕКТ:

1. Траки, славяни и българи
2. Поява и укрепване на Българската държава на Балканите
3. Териториално разширение на България през първата половина на IX век
4. Покръстване на българите
5. Създаване на старобългарската писменост и книжнина
6. Могъщество на Българската държава и културен разцвет (края на IX и първата четвърт на X век)
7. Залезът на Първата българска държава (927-1018)
8. Българските земи под византийска власт
9. Възстановяване и укрепване на България (1185-1197)
10. Могъщество на България при Калоян и Иван Асен II
11. Политически упадък на България при приемниците на Иван Асен II

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

12. Падане на България под властта на Османска Турция
13. Еретически учения в средновековна България
14. Българският народ под турско владичество (XV-XVII в)
15. Същност и съдържание на Българското възраждане
16. Движение за новобългарска просвета
17. Борбата на българите за църковна независимост
18. Начало на организирана революционна борба
19. Националноосвободителното движение в края на 60-те и началото на 70-те години на XIX век
20. Априлското въстание
21. Руско-турската война от 1877-1878 г.
22. Възстановяване и уредба на Българската държава
23. Съединението на княжество България и Източна Румелия
24. България в края на XIX век (1886-1899)
25. Националноосвободителното дело на българите от Македония и Одринско 1878-1912)
26. България в началото на XX век
27. България в периода на войните (1912-1918)

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Здравкова, Зл. История на България. За студенти и кандидат-студенти, Силистра, 2002.**
2. **Андреев, И.** Българските ханове и царе VII-XIV в. С., 1988.
3. История на България. Авторски колектив: **И.Божилков, В.Мутафчиева, К.Косев, А.Пантев, Ст.Грънчаров.** С., 1993.
4. История на България. Авторски колектив: **Г.Бакалов, П.Ангелов, Цв.Георгиева, Д.Цанев, Б.Бобев, Ст.Грънчаров.** С., Булвест, 2000.
5. История на България, Авторски колектив: **Ив.Лазаров, Пл.Павлов, Ив.Тютюнджиев, М.Палангурски.** Слово, Велико Търново, 1998.
6. История на третата Българска държава. Авторски колектив: **Д.Саздов, М.Лалков, Тр.Митев, Вл.Мигев, Р.Мишев.** С., 1993.
7. Учебници по ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ за X, XI и XII клас, одобрени от МОН.
8. Българската национална доктрина. С., 1996.

ОБРАЗЕЦ НА ИЗПИТНИЯ ТЕСТ:

1. Създаването на първото писано българско законодателство става при управлението на:

- А) кан Аспарух
- Б) кан Тервел
- В) кан Крум
- Г) кан Пресиян

Отговор: В

2. Основоположник на организираното Българско революционно движение е:

- А) Панайот Хитов
- Б) Георги С. Раковски
- В) Любен Каравелов
- Г) Васил Левски

Отговор: Б

3. Търновската конституция е приета на:

- А) 3.III.1878 г.
- Б) 1.VII.1878 г.
- В) 10.II.1879 г.
- Г) 16.IV.1879 г.

Отговор: Г

ОБЩОТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА ПО МЕХАНИКА И ТЕХНИЧЕСКО ЧЕРТАНЕ

Специалната част на този ЕПИ служи за проверка на знанията по механика, машинни елементи и техническо чертане. Въпросите са съобразени със знанията и уменията на кандидат-студентите, придобити при обучението им в професионалните гимназии. Чрез тест върху изучаваното от всички технически специалности, независимо от спецификата на специалната им подготовка, се проверява нагласата на кандидатите за изучаване на инженерни специалности.

Тестът включва решаване на задачи със следния примерен характер:

- посочване на верния отговор (един) на въпрос от пет възможни отговора;
- посочване на правилното изображение (само едно) на детайл или група детайли измежду пет възможни изображения.

Тестовите задачи се съставят на базата на изучаваното в професионалните гимназии, като се проверяват основни понятия и дефиниции, знания и умения в следните области:

I. Техническа механика - на равнището и изискванията за немашинно-техническите специалности:

Основни понятия и аксиоми на статиката. Сила и система от сили. Връзки, опори и опорни реакции. Основни понятия и хипотези в съпротивления на материалите - опън, натиск, срязване, усукване и огъване. Общи сведения за машинните елементи.

II. Машинни елементи - на равнището и изискванията за немашинно-техническите специалности:

Образуване и видове съединения - разглобяеми и неразглобяеми. Оси, валове, лагери и съединители. Предаватели на въртящ момент - зъбни, червячни, ремъчни и верижни.

III. Техническо чертане - на равнището и изискванията за немашинно-техническите специалности:

Сечения и разрези - видове, означаване и щриховане. Резбови изделия и съединения - болтови, шпилкови, винтови и изобразяване на резби. Правила за нанасяне на размери. Съединения и изобразяване на съединения - шпонкови и шлицови. Скици и работни чертежи - правила за изпълнение. Нанасяне на грапавост на повърхнините. Означаване на допуски и сглобки и на граничните отклонения. Сборни чертежи - оформяне, четене и детайлиране.

Трудността на поставените въпроси е съобразена с нивото и обхвата на изучавания материал във всички професионални гимназии, без да се отчита по-задълбоченото и специализирано обучение в някои от тях.

При подготовката си кандидат-студентите могат да ползват учебната литература, по която са обучавани в професионалните гимназии.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Сборник тестови задачи по общотехническа подготовка. Колектив на РУ „Ангел Кънчев”, Русе, 2011.
2. Димчев Г., Хр.Христов. Техническа механика. Матком, София, 2004.
3. Кисьов Ив. Техническа механика. Техника. София, 2007.
4. Панайотов П. Техническа механика с машинни елементи. Нови знания, София, 2006.
5. Димчев Г., П.Панайотов. Машинни елементи и взаимозаменяемост. Техника, Сф, 2000.
6. Димчев Г., П.Панайотов. Машинни елементи. Нови знания, София, 2008.
7. Гроздева М., В.Бойчева. Техническо чертане и документация. Нови знания, София.
8. Станков Ст., Сл.Ангелов. Техническо чертане. Техника, София, 2003.
9. Сандалски Бр. и др. Техническо чертане със задачи и въпроси за професионалните гимназии и училища 9-10 клас, Софтрейд.

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. Алгебричната сума от проекциите на силите на една двойца върху произволна ос е:
А) равна на произведението от големината на силите и рамото на двойцата;

- Б) винаги равна на нула;
- В) обратнопропорционална на големината на силите на двоицата;
- Г) винаги положително число, пропорционално на рамото на двоицата;
- Д) равна на големината на моментите им спрямо същата ос.

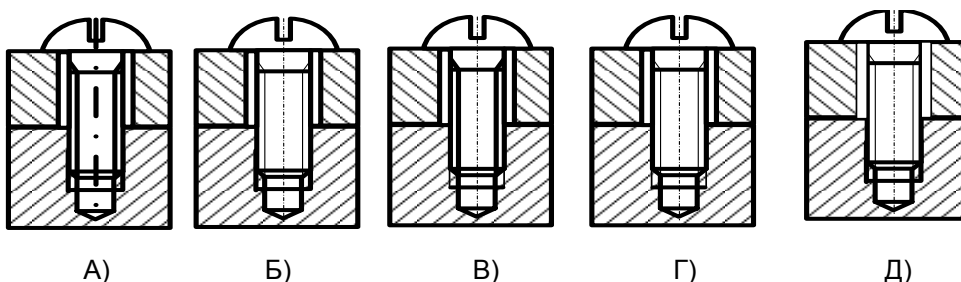
Отговор: Б

2. При предаване на въртящ момент зъбът от правостенно шлицово съединение е подложен на:

- А) натиск и усукване;
- Б) усукване и срязване;
- В) смачкване и усукване;
- Г) смачкване и срязване;
- Д) смачкване и опън.

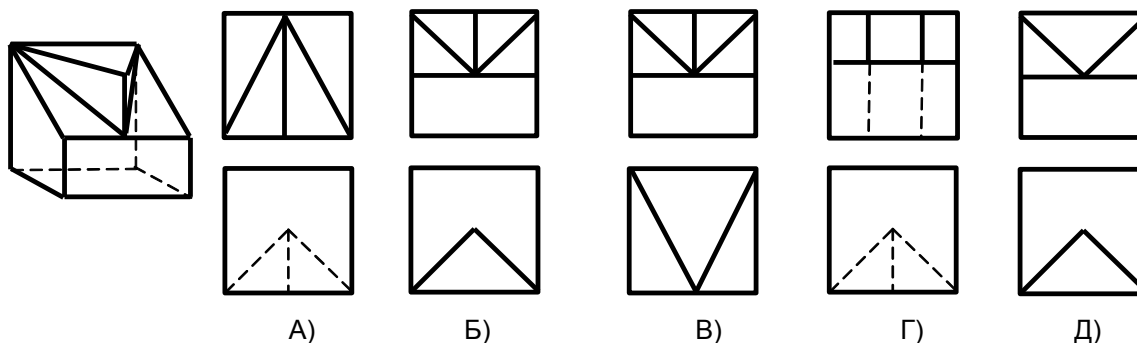
Отговор: Г

3. Едно от следните винтови съединения (съставени от по 3 детайла) е начертано правилно. Кое е то?

Отговор: Г

4. Коя комбинация “ИЗГЛЕД ОТПРЕД” и “ИЗГЛЕД ОТГОРЕ” е на тялото, дадено вляво?

Отговор: В

ОБЩОТЕХНИЧЕСКА ПОДГОТОВКА ПО ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ЕЛЕКТРОНИКА

Специалната част на ЕПИ за проверка на общотехническата подготовка по електротехника и електроника е съобразена със знанията, уменията, опита и професионалната нагласа, които се придобиват при обучението в професионалните гимназии. Чрез тест върху изучаваното от всички електротехнически специалности, независимо от спецификата на специалната им подготовка, се проверява нагласата на кандидатите за изучаване на електроинженерни специалности.

Тестът включва решаване на тестови задачи с посочване на верния отговор (един) на въпрос от пет възможни отговора.

Тестовите задачи се съставят на базата на изучаваното в професионалните гимназии, като се проверяват основни понятия и дефиниции, знания и умения в следните области:

- I. **Електротехника** - на равнището и изискванията за неелектротехническите специалности: Основни понятия и закони за електрическите вериги и за електромагнитното поле.
- II. **Електроника** - на равнището и изискванията за неелектротехническите специалности:

Основни понятия и принцип на действие на електронните елементи и на някои електронни устройства.

III. Електрически измервания - на равнището и изискванията за неелектротехническите специалности:

Средства и начини за измерване на електрически ток, електрическо напрежение, електрическо съпротивление, активна мощност.

IV. Електрически машини - на равнището и изискванията за неелектротехническите специалности:

Основни понятия за устройството и принципа на действие на електрическите генератори и двигатели.

Трудността на поставените въпроси е съобразена с нивото и обхвата на изучавания материал във всички професионални гимназии, без да се отчита позадълбоченото и специализирано обучение в някои от тях.

При подготовката си кандидат-студентите могат да ползват учебната литература, по която са обучавани в професионалните гимназии.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Ананиев, Л.** Електротехника за 9 клас. Учебно помагало за ЗПП в професионалните гимназии, Изд. „Нови знания”, 2004.
2. **Ананиев, Л., Е. Качаров.** Основи на електротехниката – учебник за техникуми. Изд. „Техника”, ИСБН 9540304393.
3. **Белчева, М., И. Златанов,** Електротехника и електроника. Учебник за всички неелектротехнически професии и специалности. Изд. ИК „Матком”, вкл. в LiterNet, дата на вкл. 2003-11-01, 214 стр.
4. **Несторова, Р.** Електротехника, ЗПП. Изд. „Просвета”, ISBN 9540114632.
5. **Сборник тестови задачи по общотехническа подготовка.** Колектив на РУ „Ангел Кънчев”, Русе, 2011.
6. **Спасова, В.** Електроника: 10 клас. ISBN 9789549315592.
7. www.book.store.bg
8. www.LiterNet

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. Кое от посочените вещества не може да се използва като електроизолатор?

А - въздух   Б - порцелан   В - каучук   Г - живак   Д - бакелит

Отговор: Г

2. Електрическите съпротивления могат да се измерват:

А - само с омметър
Б - косвено с амперметър и волтметър и пряко с омметър
В - само с волтметър
Г - само с амперметър и волтметър
Д - само с амперметър

Отговор: Б

3. Подвижната част на **асинхронен двигател** се нарича:

А - статор   Б - магнитопровод   В - котва   Г - ротор   Д - намотка

Отговор: Г

4. **С колко извода е тиристорът и за какво се използва?**

А - с три извода (анод, катод и управляващ електрод) и се използва като регулируем токоизправител
Б - с три извода и се използва като стабилитрон
В - с три извода и се използва за индикация на сигнали
Г - с два извода (анод и катод) и се използва като усилвател
Д - с три извода и се използва като усилвател

Отговор: А

МАТЕМАТИКА

Програмата за специалната част на ЕПИ по *математика* е разработена на базата на учебната програма за Държавния зрелостен изпит по математика, определена от Министерството на образованието и науката. Тя включва учебно съдържание по алгебра, геометрия, комбинаторика и вероятности, с което се проверяват основни знания, умения и компетентности.

На изпита по математика се разрешава ползването на математически справочници с формули, графики, таблици и чертежи по елементарна математика, които са одобрени от Министерството на образованието и науката (МОН), например **Четиризначни математически таблици и формули и Математически справочник** (автор Б. Милкоева).

АЛГЕБРА

Реални числа.

Дробно-рационални изрази, уравнения и неравенства: тъждествени преобразувания на изрази, дробно-рационални уравнения и рационални неравенства, свеждащи се до линейни.

Квадратна функция: свойства и графика на квадратната функция, квадратни уравнения и неравенства, уравнения и неравенства, свеждащи се до квадратни, системи уравнения от втора степен с две неизвестни.

Степен и логаритъм: тъждествени преобразувания на изрази, съдържащи степен с рационален степенен показател, ирационални уравнения, записани с квадратни корени, съдържащи до два радикала.

Тригонометрични функции: преобразуване на изрази, съдържащи тригонометрични функции, свойства на тригонометричните функции.

Числови редици: аритметична прогресия и геометрична прогресия, лихва.

КОМБИНАТОРИКА И ВЕРОЯТНОСТИ

Съединения без повторения: пермутации, вариации, комбинации.

Вероятност: случайни събития, класическа вероятност.

Статистика: статистически ред, статистически средни, диаграми.

ГЕОМЕТРИЯ

Подобни триъгълници: теорема на Талес, свойство на вътрешната ъглополовяща, четвърта пропорционална, подобни триъгълници, признаци за подобни триъгълници, лице.

Правоъгълен триъгълник: теорема на Питагор, метрични и тригонометрични зависимости между елементите на правоъгълен триъгълник, лице.

Произволен триъгълник: синусова теорема, косинусова теорема, метрични и тригонометрични зависимости за елементите на произволен триъгълник, лице.

Четириъгълник: успоредник, трапец, лице.

ЛИТЕРАТУРА:

Лозанов, Ч., Т. Витанов, П. Недевски. Математика за 8, 9, 10 и 11 клас, "Анубис".

Коларов К., Хр. Лесов. Сборник от задачи по геометрия VIII-XII клас, "Интеграл".

Коларов К. и др. Сборник от задачи по алгебра VII-XII клас, "Интеграл".

Паскалев Г. Сборник от задачи по математика за кандидат-студенти, Планиметрия, "Регалия 6".

Решени теми от кандидат-студентските изпити по **МАТЕМАТИКА** за Русенски Университет „Ангел Кънчев“ (С. Романова, редактор) *СБМ-Русе*.

ОБРАЗЕЦ НА ИЗПИТНИЯ ТЕСТ:

1. Стойността на израза $6(1^{-1} + 2^{-1} + 3^{-1})$ е:

А) 9

Б) 10

В) 11

Г) 12

Д) 13

Отговор: В

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

2. Ако x_1 и x_2 са корените на уравнението $3x^2 - 2x + 5 = 0$, то стойността на израза $(2 + x_1)(2 + x_2)$ е:

- A) 10   Б) 7   В) $\frac{13}{3}$ Г) $\frac{15}{3}$ Д) -2

Отговор: Б

3. Ако за аритметична прогресия вторият и шестият член са -5 и -17, тогава осмият член е:

- A) -23   Б) 23   В) -26   Г) -30   Д) -36

Отговор: А

4. В равнобедрен триъгълник с височина към основата 6 см и бедро 10 см дължината на основата е:

- A) 10 см   Б) 12 см   В) 14 см   Г) 16 см   Д) 18 см

Отговор: Г

ИНФОРМАТИКА И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Специалната част от ЕПИ по *информатика и информационни технологии* се провежда под формата на тест. Проверява се подробно и задълбочено познаване на учебния материал по *Информатика и Информационни технологии*, застъпен в учебниците за средните училища, задължителна и профилирана подготовка за 9 и 10 клас, одобрени от МОН. Състои се от въпроси със затворен (структуриран) отговор, обхващащи всички 20 изпитни теми. Въпросите включват равнища на усвоеното знание, разбиране и приложение.

КОНСПЕКТ:

1. Информация, информационни процеси и дейности. Единици за измерване на информацията.
2. Позиционни бройни системи. Преминване от една бройна система в друга. Двоична позиционна бройна система. Аритметика в двоична бройна система.
3. Логически (булеви) функции. Конюнкция, дизюнкция и отрицание. Основни свойства.
4. История на компютрите. Компоненти на компютърната система. Поколения компютри. Класификация на компютрите.
5. Централен процесор и памет. Функционално предназначение. Основни характеристики. Структура.
6. Външна памет. Входно-изходни устройства. Видове. Основни характеристики.
7. Операционни системи. Същност и основни функции. Файлова система. Видове потребителски интерфейс. Основни дейности.
8. Компютърни мрежи. Същност и видове компютърни мрежи. Компоненти на компютърните мрежи. Локални мрежи.
9. Интернет (WWW). Видове адреси в Интернет. Работа с електронна поща, комуникация в реално време, пренос на файлове. Търсене на информация в Интернет. Web браузъри. Web документи - елементи, проектиране и създаване. Използване на скриптов език (HTML).
10. Компютърни вируси. Антивирусни програми. Класификация.
11. Компресиране и декомпресиране на данни. Програми за архивиране.
12. Системи за текстообработка. Основни действия с текст - въвеждане, коригиране, редактиране, търсене и заместване. Форматиране на документ – промяна на параметрите на символи и параграфи, настройка на страница.
13. Електронни таблици. Данни – типове и формати. Относително и абсолютно адресиране. Основни дейности - въвеждане, търсене, замяна, редактиране. Сортиране. Формули. Вградени функции. Диаграми.
14. Бази от данни. Релационен модел на данните. Системи за управление на бази от данни. Работа в база от данни. Основни обекти. Създаване на заявки, формуляри и отчети.
15. Компютърна графика. Графични файлови формати. Графични редактори. Създаване и обработване на графично изображение.
16. Компютърни презентации. Същност. Основни понятия. Елементи на слайд. Създаване, редактиране и форматиране на съдържанието на слайд. Действия със слайдове. Ефекти в компютърната презентация.
17. Алгоритми. Същност и основни характеристики на алгоритмите. Алгоритмични структури. Средства за описване

на алгоритми.

18. Линейни структури от данни (списък, стек, опашка). Създаване. Основни действия.
19. Разработване на програми. Език за програмиране. Структура на програма. Среда за програмиране.
20. Език за програмиране (Pascal, C/C++). Прости типове данни. Операции. Изрази. Присвояване. Съставни типове (масиви, записи/структури, низове/масиви от символи). Подпрограми. Предаване на параметри.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Държавни образователни изисквания за учебно съдържание по Информатика и Информационни технологии. Държавен вестник, 13.06.2000.
2. Действащите учебници по информатика и информационни технологии, задължителна подготовка за 9 и 10 клас, утвърдени от МОН.
3. Действащите учебници и учебни пособия по информатика и информационни технологии, свободноизбираема и задължителноизбираема подготовка 9-12 клас, утвърдени от МОН.
4. **Николова, Н., А.Парушева.** Информатика за зрелостен и кандидатстудентски изпит. Лодос, София, 2002.
5. **Тодорова, М.** Програмиране на C++. Сиела, София, 2004.
6. **Тодорова, М.** Програмиране на Паскал. Учебно помагало за IX и X клас профилирана подготовка, Сиела, София, 2002.
7. **Смит, Т. М.** Програмиране с Pascal. Принципи и методи. Техника, София, 2001.
8. **Хорстман, К.** Принципи на програмирането със C++. ИК Софтех, София, 2000.

ОБРАЗЕЦ НА ИЗПИТНИЯ ТЕСТ:

1. Работен лист в ЕТ се нарича:

- А) всяка една таблица
- Б) група от клетки
- В) съвкупност от всички таблици
- Г) именувана област от клетки
- Д) именувана съвкупност от таблици

Отговор: А

2. Посочете стойността на променливата М след изпълнението на следния програмен фрагмент:

Текст на C++	Текст на Паскал
<pre>const float X=2.1; const double Y=-2.0; int M; M=5; if (X+Y>1.01E-1) if (Y-X<4.0) M=M+2; else if (X-Y>0.41E+1) M=M-2; else if (X>-Y) M=M-1; else M=5*M;</pre>	<pre>Const X=2.1; Y=-2.0; Var M: integer; ... M:=5; If X+Y>1.01E-1 then if Y-X<4.0 Then M:=M+2 else if X-Y>0.41E+1 Then M:=M-2 else if X>-Y Then M:=M-1 else M:=5*M;</pre>

- А) 6   Б) 5   В) 7   Г) 3   Д) 4

Отговор: Б

3. В опашка последователно са постъпили елементи със стойности: 7, 4, 2, 5, 9 и 8. От тази опашка се изваждат последователно четири елемента, след което се добавя елемент със стойност 3. Какви стойности имат елементите, които се намират в началото и края на опашката след изпълнение на горните операции?

- А) 7 и 8   Б) 9 и 8   В) 7 и 3   Г) 9 и 3   Д) 8 и 3

Отговор: Г

4. Какъв е резултатът от събирането на двоичните числа 11011 и 1001, представен като десетично число?

- А) 35   Б) 36   В) 37   Г) 38   Д) 39

Отговор: Б

ИКОНОМИЧЕСКА ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Специалната част на ЕПИ се провежда под формата на тест. Проверява се подробното и задълбочено познаване на учебния материал по *Икономическа география на България*, застъпен в учебниците за средните училища, задължителна и профилирана подготовка за X, XI и XII клас, одобрени от МОН.

Състои се от въпроси със затворен (структуриран) отговор, обхващащи всички 17 изпитни теми. Въпросите включват равнища на усвоеното знание, разбиране, приложение и синтезиране. Установяват се географските умения на кандидат-студентите, както и знанията им за географското положение, демографските процеси и стопанството на България. При изучаване на регионите е необходимо използването на комплексния подход.

КОНСПЕКТ:

1. Географско положение, граници и големина на България.
2. География на населението на България.
3. География на производството на зърнени и технически култури.
4. География на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството в България.
5. География на енергетиката в България.
6. География на металургията в България.
7. География на производството на храни, напитки и тютюневи изделия в България.
8. География на транспорта и съобщенията в България.
9. География на туризма в България.
10. Югозападен регион.
11. Южен централен регион.
12. Югоизточен регион.
13. Северозападен регион.
14. Северен централен регион.
15. Североизточен регион.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Учебници по ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА за X, XI и XII клас, одобрени от МОН, 2008 – 2012.
2. **Дойков, В., С.Щерев.** Примерни тестове за конкурсен изпит по Икономическа география на България. РУ „А. Кънчев”, Русе, 2010.
3. **Дончев, Д., Хр.Каракашев.** География на България (сборник материали за средношколци и кандидат-студенти 2010/2011), преработено и допълнено издание, София, 2009.
4. **Дойков В. и др.** Градовете на България, 2009.

ОБРАЗЕЦ НА ИЗПИТНИЯ ТЕСТ:

1. В кой град няма фериботен комплекс?

- А) Видин
- Б) Оряхово
- В) Лом
- Г) Русе
- Д) Силистра

Отговор: В

2. В кои части на Югозападния регион има общини с положителен естествен прираст?

- А) Краището
- Б) Задбалканските котловини
- В) долината на р. Места

- Г) Ботевградско и Етрополско
- Д) Ихтиманска Средна гора

Отговор: В

3. Кои два европейски транспортни коридори минават през Западен Тракийско-Родопски регион?

- А) №7 и №10
- Б) №4 и №9
- В) №9 и №8
- Г) №8 и №10
- Д) №7 и №4

Отговор: Г

БИОЛОГИЯ

Специалната част на ЕПИ по *биология* се провежда под формата на тест, включващ въпроси от затворен тип с по пет отговора, от които единият е верен. Въпросите обхващат учебния материал, свързан със структурата на човешкото тяло, жизнените процеси, които протичат в него, нивата на организация на живата материя и клетката като основна структурна и функционална единица на организмите. Проверяват се различните равнища на овладяване на знанията – възпроизвеждане, разбиране и приложение.

КОНСПЕКТ:

1. Тъкани.
2. Организмът – единно цяло.
3. Опорно-двигателна система.
4. Сърдечносъдова система.
5. Дихателна система.
6. Храносмилателна система.
7. Отделителна система. Кожа.
8. Ендокринна система.
9. Нервна система.
10. Сетивни системи.
11. Среди на живот. Екологични фактори.
12. Популации.
13. Биоценози.
14. Екосистеми.
15. Биосфера.
16. Химичен състав на клетката.
17. Вируси.
18. Прокариотни клетки.
19. Еукариотни клетки – устройство и функции на клетъчните органели.
20. Процеси в клетката – катаболизъм, анаболизъм, репликация, транскрипция, трансляция, клетъчно делене.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **БИОЛОГИЯ за 8 клас на СОУ**, Владимир Овчаров, Огнян Димитров. Булвест 2000, 2002-2010.
2. **БИОЛОГИЯ и здравно образование за 9 клас (задължителна подготовка)**, Огнян Димитров и кол., Булвест 2000, 2001-2012.

При подготовката за изпита кандидат-студентите могат да ползват всички одобрени от МОН учебници за осми и девети клас, издадени след 2001 г.

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. Скелетните мускули:

- А) са еднообразни по форма

- Б) обикновено се състоят от тяло и сухожилия
- В) са винаги вретеновидни
- Г) не се прикрепят към костите
- Д) никога не осъществяват сгъване в ставите

Отговор: Б

2. Сърцето е:

- А) плътен вътрешен орган
- Б) орган с пет кухини
- В) свързано с големите кръвоносни съдове
- Г) с тегло 400-500 гр.
- Д) свързано само с аортата

Отговор: В

3. Кръвта:

- А) е съставена от кръвен серум и червени кръвни клетки
- Б) съдържа само белтъци
- В) съдържа само 0,9 % минерални соли
- Г) съдържа кръвна плазма и кръвни клетки
- Д) съдържа хемоглобин, разтворен в плазмата

Отговор: Г

4. Биоценозата:

- А) е съставен елемент на екосистемата
- Б) е понятие, въведено от Тенсли
- В) не е съставена от популации на различни видове
- Г) е съставена само от популации на животински видове
- Д) винаги има богат видов състав

Отговор: А

5. Белтъците

- А) не са органични съединения
- Б) са група от въглехидратите
- В) не са свързани с функциите на организмите
- Г) се подразделят на моно- и олигозахариди
- Д) осъществяват каталитична, регулаторна, структурна и други функции в клетката

Отговор: Д

ХИМИЯ

Специалната част на ЕПИ по *химия* се провежда под формата на тест. Състои се от въпроси със затворен (структуриран) отговор, обхващащи всички 34 изпитни теми. Изключват се изчислителните задачи.

Изпитната програма по *химия* е съставена въз основа на учебния материал, включен в по-долу посочените учебници, като са взети предвид основните уроци, упражнения, допълнения.

По време на изпита се разрешава използването на *Периодичната система на химичните елементи*, *Таблицата за разтворимост на съединенията* и *Електроафинитетните редове на елементите и техните йони*. Всеки кандидат-студент се явява на изпита със собствени таблици.

КОНСПЕКТ:

1. Атомно ядро – градивни частици. Химичен елемент – изотопи и изобари. Радиоактивност.
2. Характеристики на електрона. Електронен облак, атомна орбитала. Квантови числа.
3. Разпределения на електроните по състояния в многоелектронни атоми. Допустими състояния – принцип на Паули. Енергетичен ред на допустимите състояния – правила на Клечковски и на Хунд. Електронни конфигурации на атомите – основно и възбудено състояние.
4. Периодичен закон. Електронни обвивки на атомите в периодичната система на елементите - периоди и групи.

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ

5. Атомни свойства. Изменение на атомните свойства и химичния характер на химичните елементи по групи и периоди в периодичната система.
6. Химична връзка – причина за образуване. Ковалентна връзка – теория на Люис. Прости и сложни ковалентни връзки. Локализирани и делокализирани химични връзки.
7. Характеристики на ковалентната връзка – насищаемост, насоченост, полярност, енергия и дължина. Полярни и неполярни молекули.
8. Хибридизация – видове и примери.
9. Донорно-акцепторна връзка. Йонна връзка. Водородна връзка.
10. Скорост на химичните реакции – дефиниция. Средна и моментна скорост. Зависимост на скоростта от концентрацията на реагиращите вещества. Закон за действие на масите.
11. Влияние на температурата върху скоростта на химичните реакции. Активираща енергия. Енергетичен ход на реакцията. Уравнение на Арениус.
12. Катализа. Видове катализа според вида на катализаторите и според вида на системата. Ензимна катализа.
13. Химично равновесие. Обратими и необратими процеси. Равновесна константа. Особеност на химичното равновесие.
14. Фактори, влияещи на химичното равновесие. Принцип на Льо Шателие – Браун.
15. Термохимия.
16. Истински разтвори - механизъм и топлинен ефект на разтварянето. Моларна концентрация на разтворите.
17. Разтварянето като равновесен процес. Разтворимост на веществата. Закон на Хенри.
18. Свойства на разредените разтвори – парно налягане, температура на кипене и замръзване.
19. Свойства на разредените разтвори – дифузия и осмоза.
20. Електролити и неелектролити. Теория на Арениус. Механизъм на електролитната дисоциация. Степен на електролитната дисоциация. Видове електролити – примери. Слаби електролити. Константа на дисоциация. Фактори, които влияят върху дисоциацията на слабите електролити – общ йон, температура, разреждане (закон за разреждането).
21. Киселини, основи и соли от гледище на теорията на електролитната дисоциация на Арениус.
22. Хидролизни процеси. Водата като слаб електролит. Видове хидролизни процеси на соли в зависимост от силата на киселината и основата, от които са получени. Хидролизни процеси в живите организми и в промишлеността.
23. Окислително-редукционни процеси. Основни понятия. Окислителни и редукционни свойства на химичните елементи. Ред на окислителната активност на металите. Електролиза в стопилка и в разтвор. Пролижение на електролизата.
24. Теория за строеж на химичните съединения. Структурна теория – предпоставки за създаването ѝ, същност и значение. Стереохимична теория. Електронен строеж на органичните съединения, основно и възбудено състояние на въглеродния атом, хибридизация, химична връзка.
25. Алкани. Хомоложен ред, наименование и изомерия. Строеж и свойства на алканите. Получаване на алкани.
26. Алкени. Хомоложен ред, наименование и изомерия. Строеж и свойства на алкените. Методи за получаване.
27. Алкини. Хомоложен ред, наименование и изомерия. Строеж и свойства на алкините. Методи за получаване.
28. Арени. Класификация. Хомоложен ред на бензена. Изомерия. Бензен – състав и строеж на молекулата (ароматен характер). Сравнително разглеждане на свойствата на бензена и неговите хомолози.
29. Хидроксилни производни на въглеродородите. Класификация. Изомерия – верижна, позиционна и пространствена. Сравнително разглеждане на свойствата на алкохоли и феноли в зависимост от електронния им строеж. Общи и специфични методи за получаването им. Физиологично действие и практическо приложение.
30. Карбонилни производни на въглеродородите. Определение, видове, хомоложни редове, изомерия. Молекулен строеж. Сравнително разглеждане на свойствата на алдехиди и кетони. Методи за получаване.
31. Карбоксилни киселини. Видове. Алканови киселини – хомоложен ред, изомерия. Молекулен строеж на мастни и ароматни киселини – сравнително разглеждане. Методи за получаване.
32. Въглехидрати. Обща класификация. Монозахариди – определение, строеж и свойства на глюкоза и фруктоза. Дизахариди – определение, строеж и свойства на захароза. Съпоставяне на химичните свойства на глюкоза, фруктоза, захароза.
33. Азотсъдържащи органични съединения. Видове. Амими – класификация, строеж и свойства на мастни и ароматни амими. Методи за получаване.
34. Двухфункционални азот и кислородосъдържащи производни на въглеродородите. Аминокиселини – състав, строеж, свойства. Полипептиди.

ЛИТЕРАТУРА:

А. Основна литература:

1. Химия за 7 клас, В. Нанов и др., изд. 1990 г. и стереотипни издания;
2. Химия за 8 клас, Л. Боянова и др., изд. 1991-2003 г., Изд. „Просвета“;
3. Учебниците за задължителна подготовка (ЗП) и профилирана подготовка (ПП) за 9-ти и 10-ти клас на едно от следните издателства – „Просвета – София“, „Булвест – 2000“ или „Анубис“, а именно:

● 9 клас

- Химия и опазване на околната среда – ЗП, Ст. Манев и др., 2001-2003 г. изд. „Просвета – София“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, Ст. Манев и др., 2002-2003 г. изд. „Просвета – София“;
- Химия и опазване на околната среда – ЗП, М. Кирилов и др., 2002-2003 г. изд. „Булвест – 2000“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, М. Кирилов и др., 2002-2003 г. изд. „Булвест – 2000“;
- Химия и опазване на околната среда – ЗП, Г. Близнаков и др., 2001-2003 г. изд. „Анубис“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, Г. Близнаков и др., 2002-2003 г. изд. „Анубис“;

● 10 клас

- Химия и опазване на околната среда – ЗП, Ст. Манев и др., 2001-2003 г. изд. „Просвета – София“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, Ст. Манев и др., 2002-2003 г. изд. „Просвета – София“;
- Химия и опазване на околната среда – ЗП, Г. Нейков и др., 2002-2003 г. изд. „Булвест – 2000“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, Г. Нейков и др., 2002-2003 г. изд. „Булвест – 2000“;
- Химия и опазване на околната среда – ЗП, Г. Близнаков и др., 2001-2003 г. изд. „Анубис“;
- Химия и опазване на околната среда – ПП, Г. Близнаков и др., 2002-2003 г. изд. „Анубис“;

Б. Допълнителна литература

Всички верни факти в одобрените от МОН учебници, указани във в-к „Азбуки“ бр.28 от 2003 г.

ОБРАЗЕЦ НА ЗАДАЧИ ОТ ТЕСТА:

1. Мраморът и варовикът са природни форми на съединението:

- А) CaCO_3
- Б) $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- В) Na_2CO_3
- Г) CuCO_3
- Д) $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$

Отговор: А

2. Масовото число А е равно на:

- А) сбора от броя на p^+ и броя на e^-
- Б) сбора от броя на e^-
- В) сбора от броя на p^+ и броя на n^0
- Г) сбора от броя на n^0 и броя на e^-
- Д) сбора от броя на n^0

Отговор: В

3. Коя от посочените групи съединения съдържа само хомолози:

- А) пентен, етен, бутен
- Б) етан, пропен, бутан
- В) пентен, пентан, пентин
- Г) 2-бутен, 1-бутен, бензен
- Д) етан, пропан, етин

Отговор: А

ГРАФИЦИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИТЕ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

ПРЕДВАРИТЕЛНИ КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ ИЗПИТИ

Дата	Начало	Изпит	За специалности	Провежда се в
23 януари	9:00	ЕПИ (български език)	Право, ПНУП, НУПЧЕ, Социална педагогика, Български език и история, Педагогика на обучението по бълг.език и чужд език, Социални дейности, <i>Всички инженерни специалности, Икономическо-управленски спец., Информатични специалности,</i> Биотехнологии, Химични технологии, Технология на храните, Растениевъдство	Русе, Силистра, Разград
13 февруари				
27 февруари				
12 март				
26 март				
9 април				Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана
23 януари	13:00	ЕПИ (биология)	Кинезитерапия, Ерготерапия, Социални дейности, Екология и ТООС, Биотехнологии, Химични технологии, Технология на храните, Растениевъдство, Мед. сестра, Акушерка	Русе, Разград
13 февруари				
27 февруари				
12 март				
26 март				
9 април				Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана
23 януари	13:00	ЕПИ (история на България)	<i>Икономическо-управленски спец.,</i> Право, Социална педагогика, ПНУП, Български език и история, Социални дейности	Русе, Силистра, Разград
13 февруари				
27 февруари				
12 март				
26 март				
9 април				Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана
9 април	9:00	ЕПИ - ОТП по механика и техническо чертане; - ОТП по електротехника и електроника; - математика; - информатика и ИТ; - икон. география на България.	<i>Всички инженерни специалности* , Икономическо-управленски спец. **, Информатични специалности, Финансова математика*** , Биотехнологии* , Химични технологии* , Технология на храните* , Растениевъдство****</i>	Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана

Забележки: 1. Предварителните изпити за прием на студенти в Русенския университет са под формата на Единен приемен изпит (ЕПИ) във вид на тест, който се състои от две части – обща и специална част по избор. Продължителността на предварителните изпити е три часа, освен ако в програмите за тях не е определено друго време.

2. Като "Икономическо-управленски специалности" са означени специалностите **Маркетинг, Икономика, Международни икономически отношения, Бизнес мениджмънт, Публична администрация и Индустириален мениджмънт.**

3. Като "Информатични специалности" са означени специалностите **Компютърни науки, Информатика и ИТ в бизнеса, Педагогика на обучението по математика и информатика и Педагогика на обучението по физика и информатика.**

4. В приложения 3, 4, 5 и 6 са дадени изпитите, които участват в образуването на бала за всички специалности. Със звездички са направени следните уточнения:

* без **ЕПИ** икономическа география на България;

** без **ЕПИ** ОТП по механика и техническо чертане, **ЕПИ** ОТП по електротехника и електроника,

*** без **ЕПИ** ОТП по механика и техническо чертане, **ЕПИ** ОТП по електротехника и електроника, **ЕПИ** икономическа география на България;

**** без **ЕПИ** ОТП по електротехника и електроника и **ЕПИ** икономическа география на България.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

КАНДИДАТСТУДЕНТСКИ ИЗПИТИ

Дата	Начало	Изпит	За специалности	Провежда се в
5 юли, вторник	9:00	рисуване	Промислен дизайн	Русе
5 юли, вторник	9:00	ЕПИ (биология)	Кинезитерапия, Ерготерапия, Социални дейности, Екология и ТООС, Биотехнологии, Химични технологии, Технология на храните, Растениевъдство, Мед. сестра, Акушерка	Русе, Разград
5 юли, вторник	13:00	ЕПИ (химия)	Екология и ТООС, Биотехнологии, Технология на храните, Химични технологии, Растениевъдство	Русе, Разград
6 юли, сряда	9:00	моделиране	Промислен дизайн	Русе
6 юли, сряда	9:00	английски език, немски език	МИО, Европеистика и многостеп. управл., Европеистика и глобалистика (англ. език), НУПЧЕ, Информационни и комуник. технологии (англ. език), Педагогика на обучението по бълг.език и чужд език	Русе
	9:00	английски език, френски език, румънски език		Силистра
6 юли, сряда	9:00	оценка на двигат. култура	Кинезитерапия	Русе
7 юли, четвъртък	9:00	ЕПИ (история на България)	Икономическо-управленски спец., Право, Социална педагогика, ПНУП, Български език и история, Социални дейности	Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана
7 юли, четвъртък	13:00	ЕПИ - ОТП по механика и техническо чертане; - ОТП по електротехника и електроника; - математика; - информатика и ИТ; - икон. география на България.	Всички инженерни специалности*, Икономическо-управленски спец.**, Информатични специалности, Финансова математика***, Биотехнологии*, Химични технологии*, Технология на храните*, Растениевъдство****	Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана

Дата	Начало	Изпит	За специалности	Провежда се в
8 юли, петък	9:00	ЕПИ (български език)	Право, ПНУП, НУПЧЕ, Социална педагогика, Български език и история, Педагогика на обучението по бълг.език и чужд език, Социални дейности, <i>Всички инженерни специалности, Икономическо-управленски спец., Информатични специалности, Биотехнологии, Химични технологии, Технология на храните, Растениевъдство</i>	Русе, Силистра, Разград, Плевен, Монтана

Забележки: 1. Кандидатстудентските изпити за прием на студенти в Русенския университет са под формата на Единен приемен изпит (ЕПИ) във вид на тест, който се състои от две части – обща и специална част по избор. Продължителността на кандидатстудентските изпити е **три** часа, освен ако в програмите за тях не е определено друго време.

2. В приложения 3, 4, 5 и 6 са дадени изпитите, които участват в образуването на бала на всички бакалавърски специалности в РУ. Със звездички са направени следните уточнения:

* без ЕПИ *икономическа география на България;*

** без ЕПИ *ОТП по механика и техническо чертане* и ЕПИ *ОТП по електротехника и електроника,*

*** без ЕПИ *ОТП по механика и техническо чертане,* ЕПИ *ОТП по електротехника и електроника* и

ЕПИ *икономическа география на България;*

**** без ЕПИ *ОТП по електротехника и електроника* и ЕПИ *икономическа география на България.*

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА ЗА ИНЖЕНЕРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ

№	СПЕЦИАЛНОСТ	Оценки от ЕПИ	Оценки от изпити	Оценки от дипломата		Образование на бала	Макс. бал
		(А)	(Б)	(В)	(Г)		
1	Земеделска техника и технологии	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
2	Мениджмънт и сервиз на техниката	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
3	Климатизация, хидравлика и газификация	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
4	Аграрно инженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
5	Машинно инженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
6	Мениджмънт на качеството и метрология	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
7	Индустриално инженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
8	Строително инженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
9	Електроенергетика и електрообзавеждане	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
10	Електроника	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
11	Електроинженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
12	Компютърно управление и автоматизация	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
13	Интернет и мобилни комуникации	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
14	Информационни и комуник. технологии (бълг. език)	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
15	Информационни и комуник. технологии (англ. език)	<i>избираем</i>	англ. език	математика	бълг. език	2А+Б+В+Г	30
16	Компютърни системи и технологии	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24

№	СПЕЦИАЛНОСТ	Оценки от ЕПИ	Оценки от изпити	Оценки от дипломата		Образование на бала	Макс. бал
		(А)	(Б)	(В)	(Г)		
17	Транспортна техника и технологии	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
18	Автомобилно инженерство	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24
19	Технология и управление на транспорта	<i>избираем</i>		математика	бълг. език	2А+В+Г	24

Забележки:

1. С **“избираем”** е означен Единен приеман изпит (ЕПИ), в който е включена специална част по: ОТП по механика и техническо чертане, ОТП по електротехника и електроника, математика, информатика и информационни технологии и български език.

2. Кандидат-студентът е длъжен да се яви на един, но има право да се яви и на повече от един избираеми изпити. При образуване на състезателния му бал се зачита най-високата оценка.

3. При формиране на състезателния бал оценките по *математика* и *български език* от дипломата за средно образование се вземат от задължителната подготовка.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4

ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА ЗА ИНЖЕНЕРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ С БИОЛОГИЧНА И ХИМИЧНА НАСОЧЕНОСТ

№	СПЕЦИАЛНОСТ	Оценки от ЕПИ	Оценки от дипломата		Образование на бала	Макс. бал
		(А)	(Б)	(В)		
1	Екология и ТООС	<i>избираем 1</i>	химия	бълг. език	2А+Б+В	24
2	Биотехнологии	<i>избираем 2</i>	химия	бълг. език	2А+Б+В	24
3	Технология на храните	<i>избираем 2</i>	химия	бълг. език	2А+Б+В	24
4	Химични технологии	<i>избираем 2</i>	химия	бълг. език	2А+Б+В	24

Забележки:

1. С **“избираем 1”** е означен Единен приеман изпит (ЕПИ), в който е включена специална част по: химия, биология, български език или математика, а с **“избираем 2”** - химия, биология, ОТП по механика и техническо чертане, ОТП по електротехника и електроника, математика, информатика и информационни технологии и български език.

2. Кандидат-студентът е длъжен да се яви на един от посочените изпити, но има право да се яви и на повече от един. При образуване на състезателния му бал се зачита най-високата оценка.

3. Използваните при образуването на състезателния бал оценки по *химия* и *български език* от дипломата за средно образование се вземат от задължителната подготовка.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5

ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА ЗА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ ОТ ОБЛАСТИТЕ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ

№	СПЕЦИАЛНОСТ	Оценки от ЕПИ	Оценки от изпити	Оценки от дипломата			Образование на бала	Макс. бал
		(А)	(Б)	(В)	(Г)	(Д)		
1	Кинезитерапия	ЕПИ (биология)	двигателна култура	бълг. език	биология		2А+Б+В+Г	30
2	Ерготерапия	ЕПИ (биология)		бълг. език	биология	чужд език	2А+В+Г+Д	30

3	Медицинска сестра	ЕПИ (биология)		бълг. език	биология	химия	2А+В+Г+Д	30
4	Акушерка	ЕПИ (биология)		бълг. език	биология	химия	2А+В+Г+Д	30

Забележки: 1. С ЕПИ (биология) е означен Единен приемен изпит, в който е включена специална част по биология.

2. При формиране на състезателния бал оценките от дипломата за средно образование се вземат от задължителната подготовка.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6

ОБРАЗУВАНЕ НА БАЛА ЗА НЕИНЖЕНЕРНИТЕ СПЕЦИАЛНОСТИ

№	СПЕЦИАЛНОСТ	Оценки от изпити		Оценки от дипломата			Образуване на бала	Макс. бал
		(А)	(Б)	(В)	(Г)	(Д)		
1	Промислен дизайн	рисуване	моделиране	бълг. език	математика		А+Б+В+Г	24
2	Растениевъдство	<i>избираем 1</i>		бълг. език	биология		2А+В+Г	24
3	Маркетинг	<i>избираем 2</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
4	Икономика	<i>избираем 2</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
5	Бизнес мениджмънт	<i>избираем 2</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
6	Публична администрация	<i>избираем 2</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
7	Социални дейности	ЕПИ (БЕ, ист. или биология)		бълг. език	биология		2А+В+Г	24
8	Индустриален мениджмънт	<i>избираем 2</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
9	Европеистика и многостепенно управление	английски език		бълг. език	чужд език		2А+В+Г	24
10	Европеистика и глобалистика (англ.)	английски език		бълг. език	чужд език		2А+В+Г	24
11	Евроатлантическа и глобална сигурност	<i>избираем 2</i>		бълг. език			2А+2В	24
12	Сигурност за граждани и собственост в трансграничната среда	<i>избираем 2</i>		бълг. език			2А+2В	24
13	Международни ик. отношения	английски, немски или френски език	<i>избираем 2</i>	бълг. език	математика		А+Б+В+Г	24
14	Предучилищна и начална училищна педагогика	ЕПИ (БЕ или история)		бълг. език	история		2А+В+Г	24
15	Социална педагогика	ЕПИ (БЕ или история)		бълг. език	история		2А+В+Г	24
16	Начална училищна педагогика и чужд език	ЕПИ (БЕ) или английски, немски или френски език		бълг. език	чужд език		2А+В+Г	24
17	Български език и история	ЕПИ (БЕ или история)		бълг. език	история		2А+В+Г	24
18	Компютърни науки	<i>избираем 3</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
19	Информатика и ИТ в бизнеса	<i>избираем 3</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
20	Педагогика на обучението по математика и информатика	<i>избираем 3</i>		бълг. език	математика		2А+В+Г	24
21	Финансова математика	ЕПИ (мат. или инф.)		бълг. език	математика	чужд език	2А+В+Г+Д	30
22	Педагогика на обучението	ЕПИ (БЕ) или		бълг. език	чужд език		2А+В+Г	24

	по български език и чужд език	английски, френски или румънски език						
23	Педагогика на обучението по физика и информатика	избираем 3		бълг. език	физика	математика	2А+В+Г+Д	30
24	Право	ЕПИ (история)	ЕПИ (БЕ)	бълг. език	история		2А+Б+В+Г	30

Забележки:

1. С **“избираем 1”** е означен Единен приеман изпит (**ЕПИ**), в който е включена специална част по: химия, биология, *ОТП по механика и техническо чертане, математика, информатика и информационни технологии* и български език; с **“избираем 2”** – икономическа география на България, български език, история на България, информатика и информационни технологии и математика, а с **„избираем 3”** – *ОТП по механика и техническо чертане, ОТП по електротехника и електроника, математика, информатика и информационни технологии* и български език.

2. При подаване на документите за кандидатстване кандидатът е длъжен да заяви, на кои от избираемите изпити ще се яви. При балообразуването се зачита най-високата оценка.

3. Под “чужд език” от дипломата се разбира оценката по езика, по който е полаган конкурсен изпит. Изключение се допуска в случая, описан в чл.15 ал.6 и 7 от *Правилата за приемане на студенти*.

ПРИЛОЖЕНИЕ №7

СЪОТВЕТСТВИЕ МЕЖДУ КОНКУРСНИТЕ ИЗПИТИ В РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ И ДЪРЖАВНИТЕ ЗРЕЛОСТНИ ИЗПИТИ

№	Конкурсен изпит в Русенския университет	Държавен зрелостен изпит
1	ЕПИ (български език)	български език и литература
2	ЕПИ (математика)	математика
3	ЕПИ (история на България)	история и цивилизация
4	ЕПИ (икономическа география на България)	география и икономика
5	ЕПИ (химия)	химия и опазване на околната среда
6	ЕПИ (биология)	биология и здравно образование
7	английски език	английски език
8	френски език	френски език
9	немски език	немски език

Забележки:

1. Като оценка от конкурсен изпит по съответната дисциплина може да се признае оценката от държавен зрелостен изпит, положен след 01.01.2008 г.

2. Кандидатът, положил държавен зрелостен изпит, може да се яви на съответния конкурсен изпит и тогава му се зачита по-благоприятната за него оценка.

3. Оценка от държавен зрелостен изпит може да се ползва като оценка от конкурсен изпит. За “оценка от дипломата” при балообразуването се ползва оценката от задължителната подготовка по съответната дисциплина.

***Справочник на кандидат-студента
в Русенския университет "Ангел Кънчев"
2016 г.***

ИЗДАНИЕ НА РЕКТОРАТА НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

**Автори: проф. д-р Михаил Илиев
доц. д-р Вяра Русева
доц. д-р Юлиан Ангелов**

**Корица: Neograffiti advertising
<http://www.neograffiti.eu/>**

**Формат 70/100/16
Печатни коли: 8,5
Издателски коли: 4,25
Тираж: 500**

Печат: Печатна база при Русенския университет

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ И АКРЕДИТАЦИЯ

СВИДЕТЕЛСТВО

НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ
И АКРЕДИТАЦИЯ

дава
институционална акредитация на

**РУСЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„АНГЕЛ КЪНЧЕВ”**

оценка 9.28 (девет цяло и двадесет и осем стотни)
акредитацията е валидна до: 07.06.2018 г.

Решението е взето от Акредитационния съвет
на 07.06.2012 г. (Протокол № 12)

Проф. дфн Боян Биолчев

Председател

**Русенски университет
"АНГЕЛ КЪНЧЕВ"**

УЧЕБЕН СЕКТОР

7017 Русе, ул. Студентска 8

(082)888247, (082)841624

e-mail: admission@uni-ruse.bg

www.uni-ruse.bg/admision

